

Suomi
Finland
100

NORDISKA RÅDET
FINLANDS DELEGATION

VERKSAMHETSBERÄTTELSE
2016



B 4/2017 rd

NORDISKA RÅDET
FINLANDS DELEGATION
VERKSAMHETSBERÄTTELSE

2016

HELSINGFORS 2017

ISSN 1237-0592

NORDISKA RÅDET
Finlands delegation

Till riksdagen

Finlands delegation i Nordiska rådet överlämnar härmed sin berättelse över rådets verksamhet 2016. Berättelsen innehåller redogörelser för rådets sessioner under verksamhetsåret och en översikt över delegationens verksamhet under året.

Helsingfors den 15. februari 2017
För Finlands delegation i Nordiska rådet

Juho Eerola
ordförande

Mari Herranen
sekreterare

Innehåll

1. Sammanfattning	5
2. Finlands delegations verksamhet	6
Finland värd för januarimötena i Helsingfors	6
Finlands delegation – 60 år i Nordiska rådet	7
Medlemsinitiativ om nationalspråken	8
2.1 Ordförandeskapet för Nordiska rådet	8
Förberedelserna inför Finlands ordförandeskap i Nordiska rådet 2017	9
Nordiska rådets president och vice president 2017	9
Temana för Finlands ordförandeskapsprogram och hur de ska genomföras	9
2.2 Att avlägsna gränshinder	10
2.3 Skriftliga frågor	11
2.4 Politiska dialoger	12
3. Nordiska rådet på den internationella arenan	13
3.1 Nordens röst i världen – Norden och G20	13
3.2 Nordiska rådet och FN:s mål för en hållbar utveckling	14
Statsministrarnas toppmöte	15
3.3 Utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiskt samarbete	16
Utrikes- och säkerhetspolitiskt samarbete	16
Försvarspolitiskt samarbete	17
3.4 Östsamarbete	18
Nordiska rådets Rysslandsrapportörs besök i Moskva	19
Seminarier om Vitryssland	19
3.5 Samarbete med EU	20
Nytt kontor i Bryssel	21
3.6 Övrigt internationellt samarbete	21
Samarbetet mellan Nordiska rådet och Baltiska församlingen	21
Östersjösamarbetet	22
Det arktiska samarbetet i Norden	22
4. Annat regionalt samarbete	22
Samarbete med Tyskland	22
Starkare ställning för samerna i Nordiska rådet	23
Samarbetet med Schleswig-Holstein	23
Färöarnas ansökan om medlemskap i Nordiska rådet och ministerrådet	24
5. Rörlighet i Norden	24
Det transportpolitiska samarbetet i Norden och rundabordssamtal med transportministrarna	25
6. Andra ärenden och teman	26
6.1 Den nordiska arbetsmarknaden	26
6.2 Den nordiska klimatpolitiken	27
6.3 Ensamkommande minderåriga asylsökande	28
7. Budgeten för nordiskt samarbete	29
Budgetprocessen i Nordiska rådet	30
BILAGA 1 Finlands delegation 2016	31
BILAGA 2 Framställningar, rekommendationer och interna beslut 2016	34
BILAGA 3 Nordiska rådets priser 2016	40
BILAGA 4 Finlands ordförandeskapsprogram i Nordiska rådet 2017	41

Partibeteckningar

kd	Kristdemokraterna i Finland
cent	Centern i Finland
saml	Samlingspartiet
saf	Sannfinländarna
sv	Svenska folkpartiet
sd	Finlands Socialdemokratiska Parti
vänst	Vänsterförbundet
gröna	Gröna förbundet
Lib	Liberalerna på Åland
ÅC	Åländsk Center
ÅF	Ålands framtid
ÅSD	Ålands socialdemokrater

1. SAMMANFATTNING

Danmark var Nordiska rådets (NR) ordförandeland 2016. Huvudtemat för Danmarks ordförandeskapsprogram var *Gott grannskap*. Under ordförandeåret fokuserade man på tre huvudområden: nordiskt försvarssamarbete, nordiskt hälsovårdssamarbete och nordiskt turismsamarbete. Finland var ordförandeland i Nordiska ministerrådet (NMR), dvs. det officiella nordiska regeringssamarbetet, 2016. Huvudteman för det finländska ordförandeskapet var vatten, natur och människor. Finlands delegation följde aktivt hur prioriteringarna och projekten genomfördes under det finländska ordförandeskapet.

Finlands delegations arbete präglades under året särskilt av förberedelserna inför 2017 när Finland är ordförandeland i Nordiska rådet. Ordförandeskapet betyder bland annat att rådets arbete leds av en finländsk president och vice president och att Nordiska rådets session ordnas i Finland 2017. Finlands delegation i Nordiska rådet har utarbetat ett målinriktat ordförandeskapsprogram vars innehåll presenterades för Nordiska rådet under 2016 års session. De tre huvudtemana för Finlands ordförandeskapsprogram är Det bildade Norden, Den rena energins Norden och Det nätverkande Norden. Ett tema som genomsyrar hela ordförandeskapsprogrammet är att undanröja gränshinder i Norden. Också temat för 100-årsjubileet för Finlands självständighet, *Yhdessä – Tillsammans*, ges stor synlighet i programmet.

Finlands delegation fungerade som ordförande för Nordiska rådets partigrupper, presidiums och utskotts möten i riksdagen i januari 2016. I samband med mötena uppmärksammades Finlands 60 år i Nordiska rådet vid ett gemensamt möte vars tema var *Historiens betydelse för nordiskt samarbete i dag och i morgon*.

Nordiska rådet var aktivt på internationella arenor och hade ett nära samarbete med många internationella och regionala organisationer utanför Norden under året. Rådet diskuterade Nordens roll i världen och bland annat förhållandena till G20-länderna och ett närmare samarbete med EU. FN:s mål för en hållbar utveckling var huvudtema för sessionen i Köpenhamn, och rådet förde diskussioner med de nordiska statsministrarna om hur de nordiska länderna kunde arbeta för dessa mål i Norden. Nordiska rådet bedrev fortsatt ett nära samarbete med flera regionala parlamentariska organisationer i frågor kring bland annat Östersjön, Arktis och den nordliga dimensionen. Under året stärkte också många regionala samarbetsforum sina förbindelser till rådet.

Den fria rörligheten i Norden stötte på problem under 2016. De tillfälliga gränskontrollerna i Sverige och Danmark debatterades särskilt under början av året och togs också upp vid rådets temasession i april. Trots att gränskontrollerna fortsatte under hela året, var den allmänna åsikten inom rådet att flyktingfrågan måste lösas genom mer nordiskt samarbete och samarbete med EU och att strävan är att inte ha några gränskontroller mellan de nordiska länderna.

2. FINLANDS DELEGATIONS VERKSAMHET

Delegationen sammanträdde sju gånger under året. På mötena behandlades aktuella teman inom Nordiska rådet och delegationen. Frågor som togs upp var bland annat den gemensamma nordiska arbetsmarknaden, samarbetet inom social- och hälsovårdssektorn, närmare samarbete med EU, flyktingkrisen i Norden och nordiskt trafiksamarbete. Ordförande för delegationen var *Juho Eerola* (saf) och vice ordförande *Maarit Feldt-Ranta* (sd).

Delegationens arbetsutskott sammanträdde också aktivt under året. Arbetsutskottets huvudsakliga uppgift var att sköta förberedelserna inför Finlands ordförandeskap i Nordiska rådet 2017. Det gällde bland annat att förbereda delegationens val av kandidater för posterna som president och vice president för rådet, förbereda ordförandeskapsprogrammet och besluta om dess uppföljning och genomförande.

Delegationen hörde ministern för nordiskt samarbete *Anne Berner* om de framsteg som gjordes 2016 när Finland var ordförandeland i ministerrådet. Huvudteman för det finländska ordförandeskapet var vatten, natur och människor. Finland hade som mål att öka det nordiska samarbetets attraktionskraft och betydelse också för näringslivet och det civila samhället. De tre huvudtemana stöddes av målen att undanröja gränshinder, främja digitalisering och ge de nordiska länderna större tyngd i EU. Enligt minister Berner var digitaliseringen, säkerheten och den fria rörligheten de viktigaste frågorna under Finlands ordförandeår. Minister Berner informerade också delegationen om de viktigaste besluten inom ministerrådets moderniseringsprojekt Nytt Norden 2.0, om det integrationsprogram som ministerrådet startade under året och om hur arbetet mot gränshinder framskrider. I dialogen mellan delegationen och minister Berner fick frågorna om trafiksamarbetet mellan Norden och de nordliga områdena stort utrymme. Minister Berner tog ställning till dessa frågor i genskap av kommunikationsminister.

Utöver den minister som ansvarar för det nordiska samarbetet bjöd Finlands delegation också in andra statsrådsmedlemmar för att höras. Delegationen hörde justitie- och arbetsminister *Jari Lindström* och social- och hälsovårdsminister *Hanna Mäntylä* om det nordiska samarbetet inom deras förvaltningsområden. Också gränshindren togs upp i dialogen med ministrarna. Den finska delegationen följer arbetet med att avlägsna gränshinder och man kom överens med ministrarna att man återkommer till gränshinderfrågorna under nästa år. Inrikesministeriets kanslichef *Päivi Nerg* informerade delegationen om det nordiska samarbetet för att lösa flyktingkrisen.

I delegationens sammanträden deltar ständigt en representant för Ungdomens Nordiska Råd och tjänstemän från sekretariatet för nordiskt samarbete vid utrikesministeriet. Dessutom kallades gränshinderrådets finländska ordförande *Risto E. J. Penttilä* till delegationens samtliga möten.

I september besökte delegationen Kulturkontakt Nord på Sveaborg. Kulturkontakt Nord är ett kulturinstitut under Nordiska ministerrådet som administrerar tre nordiska stödprogram, driver ett nordiskt kulturcentrum och bibliotek i centrala Helsingfors och arrangerar nordiska kulturevenemang. I besöket deltog delegationens vice ordförande *Maarit Feldt-Ranta* och delegationsmedlemmarna *Arto Pirttilahti* och *Wille Rydman*.

Finland värd för januarimötena i Helsingfors

Finlands delegation stod värd för Nordiska rådets partigrupper, presidiums och utskotts möten i riksdagen den 25-26 januari 2016. Vid ett gemensamt möte som delegationen ordnade uppmärk-

sammades Finlands 60 år i Nordiska rådet, och parlamentarikerna diskuterade historiens betydelse för det nordiska samarbetet och samarbetets framtid. Temat för det andra gemensamma mötet var *Arbetsmarknaden i ett gränslöst Norden*. Den förre danske ministern och EU-kommissarien *Poul Nielson* fick 2015 i uppdrag av ministerrådet att göra en strategisk utredning om den nordiska arbetsmarknaden. Vid det gemensamma mötet informerade Nielson om hur arbetet framskred och förde en dialog om nuläget på den nordiska arbetsmarknaden med Nordiska rådets medlemmar. Professor *Jens Kristiansen* vid Köpenhamns universitet öppnade mötet.

Arbetet vid Nordiska rådet reformerades 2014–2015. Målet var att effektivisera rådets arbetssätt och att få mer politik i rådets arbete. En del av de nya strukturer och verksamhetsmodeller som man gick in för i reformarbetet testades första gången vid mötena i januari. Reformarbetet har gått ut på att öka samarbetet mellan ministerrådet och rådet, och arbetssätten har reviderats i riktning mot bättre samordnade processer. Det beslutades bland annat att rådets presidie- och utskottsmöten som ordnas i januari varje år ska hållas i ministerrådets ordförandeland, för att ordförandelands ministrar ska kunna delta i utskottsmötena och föra diskussioner om aktuella frågor med rådets företrädare. Finlands samarbetsminister Anne Berner deltog i januarimötena. Hon förde en politisk dialog med rådets företrädare om tre rekommendationer. Dessutom träffade minister Berner presidiet för att bland annat diskutera ministerrådets budget för 2017.

Vid januarimötena presenterades också Danmarks ordförandeskapsprogram. Nordiska rådets reformarbete resulterade i fyra nya utskott: utskottet för ett hållbart Norden, utskottet för kunskap och kultur i Norden, utskottet för välfärd i Norden och utskottet för tillväxt och utveckling i Norden.

Finlands delegation – 60 år i Nordiska rådet

År 2016 var en viktig milstolpe för Finland i det nordiska samarbetets historia. Det hade då gått exakt 60 år sedan Finland första gången deltog i Nordiska rådets verksamhet. Märkesåret uppmärksammades bland annat vid det gemensamma möte som hölls i samband med rådets möten i Helsingfors i januari.

Temat för det gemensamma mötet var *Historiens betydelse för nordiskt samarbete i dag och i morgon*. Under detta tema diskuterades det nordiska samarbetet i historia och nutid samt formulerades en vision om hur det nordiska samarbetet ser ut om 60 år. Under mötet diskuterades det också om det gränslösa Norden kommer att finnas kvar om 60 år.

Vid mötet diskuterade parlamentarikerna historiens betydelse för det nordiska samarbetet och vad man kan lära sig av historien för att lösa de problem och utmaningar man ställs inför i dag. Parlamentarikerna diskuterade olika åtgärder för att upprätthålla det nordiska samarbetet och ytterligare stärka det i framtiden. Andra frågor som kom upp under diskussionen var de nuvarande utmaningarna för ett gränslöst Norden, flyktingsituationen och gränskontrollerna mellan Sverige och Danmark.

Talare vid mötet var Finlands förre utrikesminister, delegationsmedlemmen *Erkki Tuomioja*, forskare, docent och universitetslektor *Johan Strang* vid Helsingfors universitet, professor *Joakim Palme* vid Uppsala universitet och presidenten för Ungdomens Nordiska Råd *Anna Abrahamsson*. Utöver Nordiska rådets medlemmar deltog personer som tidigare varit finländska presidenter i rådet, ordförande för Finlands delegation, på ledande poster i rådet och sekreterare i den finländska delegationen. Mötet följdes även av representanter för medierna.

För att uppmärksamma märkesåret ordnades i Riksdagsbiblioteket – 13.2. utställningen *Finland 60 år i Nordiska rådet*. Utställningen, som pågick från den 25 januari till den 13 februari, omfattade

ett urval handlingar som gäller Finlands medlemskap i Nordiska rådet och några av de viktigaste nordiska fördragen. De nordiska överenskommelserna har möjliggjort det samarbete som konkretiserats på EU-nivån först många årtionden senare. Vid utställningen hade man också samlat ihop ett urval böcker om nordiskt samarbete som kunde lånas fritt.

Medlemsinitiativ om nationalspråken

I oktober 2016 framställde Finlands och Islands delegationer enhälligt ett initiativ om ändring av rådets arbetsordning så att finska och isländska ska vara officiella arbetspråk i rådet vid sidan av danska, norska och svenska. Isländska och finska är inte arbetspråk i rådet, och de har därför inte en likvärdig ställning i det nordiska samarbetet. Status som arbetspråk betyder att alla rådets handlingar skrivs och all kommunikation sker på något av de språken. För närvarande kan inte finskspråkiga medlemmar i Nordiska rådet lämna in skriftliga frågor, medlemsförslag eller andra handlingar på finska. Eftersom sekretariatets arbetspråk är danska, norska och svenska, behandlas personer som talar finska och isländska ojämnt vid ansökan om och tillsättning av sekretariatets tjänster.

Cirka 20 procent av medborgarna i Norden talar finska. Det är ungefär lika många som de som talar danska. Nordiska rådet är en parlamentarisk institution och bör företräda alla nordiska medborgare på lika grunder. Medlemsinitiativet syftar till att alla ledamöter ska ha lika möjligheter att lämna skriftliga frågor. Man vill också säkerställa att sessions- och mötesunderlagen finns tillgängliga på alla nationalspråken. Enligt delegationerna skulle initiativet också ha en positiv effekt när det gäller att öka antalet finskspråkiga tjänstemän i sekretariatet. I dag finns det bara en tjänsteman som kan finska i sekretariatet.

Initiativet behandlades första gången vid presidiets möte på Island i november. Den fortsatta behandlingen av initiativet har inletts.

2.1 Ordförandeskapet för Nordiska rådet

Danmark var ordförande för Nordiska rådet 2016. Huvudtemat för Danmarks ordförandeskapsprogram var *Gott grannskap*. Med detta tema ville Danmark lägga större fokus på det goda grannskapet och den nordiska nyttan. Under ordförandeskapet fokuserade man på tre huvudområden: nordiskt försvarssamarbete, nordiskt hälsosamarbete och nordiskt turismsamarbete.

I sitt ordförandeskapsprogram framhävde Danmark att de nordiska länderna kan dra nytta av att samarbeta intensivare kring försvar i Norden och i närområdena. De oroväckande internationella terrordåden, Rysslands beslut att annektera Krimhalvön och Rysslands närvaro i närheten av de nordiska gränserna ställer nya krav på det nordiska försvaret. När polarisarna smälter ökar behovet av nordiskt samarbete och gemensamma lösningar i de arktiska områdena. Det nordiska försvarssamarbetet utvecklas snabbt, bland annat tack vare Stoltenbergs rapport om det försvars- och utrikespolitiska samarbetet. Under sitt ordförandeår ville Danmark lägga allt större fokus på framtidsutsikterna för det nordiska försvarssamarbetet och finna nya samarbetsområden som kunde komma Norden till nytta.

När det gäller det nordiska hälsovårdssamarbetet framhöll Danmark särskilt de stigande läkemedelskostnaderna som kan leda till att länderna måste göra nedskärningar inom hälsovårds- och äldreomsorgssektorn. De nordiska länderna skulle därför ha nytta av samarbete bland annat vid anskaffning av läkemedel. Danmark försökte kartlägga behoven och samarbetsmöjligheterna i de nordiska länderna till dessa delar och ta initiativ till fortsatta åtgärder. Behandlingen av sällsynta sjukdomar kräver specialkompetens och yrkesskicklighet som ensamma länder sällan har möjlighet

att skaffa själva. Därför kan diagnoserna dröja länge eller vården vara otillräcklig. Danmark satsar på behandling av sällsynta sjukdomar och ville därför utreda vilka sektorer som kunde dra nytta av nordiskt samarbete.

De nordiska länderna har en unik ställning internationellt inom formgivning, mat, film, arkitektur, hållbarhet och demokrati. Redan nu har många nordiska länder ett flertal projekt utomlands som främjar näringslivet och turismen. Danmark hade som mål att utreda hur de nordiska länderna kunde marknadsföra Norden som ett gemensamt turistmål. Det skulle ge ökad tillväxt och skapa ett mervärde internationellt, till exempel genom en gemensam nordisk turismstrategi.

President för Nordiska rådet 2016 var medlemmen av Danmarks delegation *Henrik Dam Kristensen*. Vice president var *Mikkel Dencker*.

Förberedelserna inför Finlands ordförandeskap i Nordiska rådet 2017

Finland kommer att vara ordförande för Nordiska rådet 2017. Ordförandelandet ska utarbeta ett program som innehåller de prioriteringar som ska göras under året. Det politiska arbetet i rådet kommer att ledas av en finländsk president och vice president.

Finlands delegation har velat skapa ett målmedvetet program där den nordiska aspekten kommer till uttryck i varje tema och som innehåller konkreta och mätbara mål för ordförandeskapet. I Finlands ordförandeskapsprogram anges det vem som är ansvarig för varje enskild åtgärd och tidtabellen för åtgärderna.

Arbetsutskottet vid Finlands delegation i Nordiska rådet beslutade om processen vid beredningen av Finlands ordförandeskapsprogram och, efter att skriftligt ha hört delegationen och sakkunniga, om programmets teman. Man hörde bland annat *Paavo Lipponen*, *Risto E. J. Penttilä*, *Kimmo Sasi*, Ungdomens Nordiska Råd och förbundet Pohjola-Norden. Ordförandeskapsprogrammet behandlades vid ett flertal möten under året, både i delegationen och i arbetsutskottet.

Vid Nordiska rådets session i november beslutade man att den 69:e sessionen skulle hållas vecka 44 i Helsingfors. Ordförandelandet ansvarar för att ordna rådets årliga session i ordförandelandet. Förberedelserna inför sessionen och prisutdelningsevenemanget har inletts. Riksdagens kanslikommission beslutade på förslag av arbetsutskottet i Finlands delegation i Nordiska rådet att anställa en projektansvarig för viss tid. Personen ska arbeta vid internationella avdelningen under ordförandeåret.

Nordiska rådets president och vice president 2017

Till president för Nordiska rådet väljs för ett kalenderår en medlem i rådet från det land där nästa ordinarie session ska hållas. Finlands delegation valde enhälligt vid sitt möte den 21 september 2016 delegationsmedlemmen *Britt Lundberg* (ÅC) till sin presidentkandidat. Till kandidat för posten som vice president valdes delegationens ordförande *Juho Eerola* (saf). *Lundberg* och *Eerola* valdes till president respektive vice president för Nordiska rådet 2017 vid rådets session i november.

Temana för Finlands ordförandeskapsprogram och hur de ska genomföras

De tre huvudtemana för Finlands ordförandeskapsprogram 2017 är Det bildade Norden, Den rena energins Norden och Det nätverkande Norden. Huvudrubriken för programmet är enligt temat för 100-årsjubileet för Finlands självständighet *Yhdessä – Tillsammans*.

Genom temat Det bildade Norden vill man lyfta fram nordisk kompetens och utbildning samt den nordiska folkbildningen och folkliga kulturen. Till temat Den rena energins Norden hör insatser för den nordiska energimarknaden och bioenergin och en gemensam nordisk uppföljning av COP 21-beslutet från Paris. Temat Det nätverkande Norden lägger fokus på arktiska frågor och på rörligheten i Norden och de olika hindren för den.

Ett tema som genomsyrar hela ordförandeskapsprogrammet är att undanröja gränshinder. Också temat för 100-årsjubileet för Finlands självständighet, *Yhdessä – Tillsammans*, ges stor synlighet i programmet.

Den fria rörligheten i Norden är viktig. Den har ett starkt samband med ekonomisk tillväxt och ökad sysselsättning. Under sin ordförandeperiod vill Finland lägga stort politiskt fokus på gränshindren och arbetet för att undanröja dem. Vad kan man göra för att undanröja gränshinder och förhindra att det uppstår nya hinder, och hur kan man i högre grad medvetandegöra de nationella parlamenten och ministerierna om denna fråga? Målet är att underlätta vardagen för de nordiska medborgarna genom fri rörlighet. Ett annat mål under ordförandeåret är att ordna simultana temadebatter om gränshindren i Norden i de nordiska parlamentens plenum.

Finland och de nordiska länderna har levt tillsammans i mer än 200 år utan att kriga sinsemellan. Finland fyller jämnt etthundra år som självständig stat 2017, samtidigt som landet är ordförande i Nordiska rådet. Den självständiga staten Finland är en naturlig del av det nordiska samarbetet. De övriga nordiska länderna kommer att få ta del av Finlands historia, och det viktiga året firas tillsammans med vår nordiska familj. Samtidigt kommer finländarna att få höra om hur viktig den nordiska gemenskapen är och har varit för Finland.

Nordiska rådet behandlar utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska frågor allt mer. På samma sätt som de tidigare ordförandeländerna betonar även Finland vikten av den nordiska utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiken. Nordiska rådet har en viktig roll för att främja dessa frågor. Det handlar om hur de nordiska länderna kan intensifiera sitt samarbete inom dessa sektorer. Till exempel kunde man kalla de nordiska utvecklingsministrarna till rådets session för att diskutera frågor om hur man ska kunna hantera globaliseringen och för att öka deras intresse för att intensifiera det nordiska samarbetet.

Delegationens arbetsutskott kommer att sköta genomförandet av ordförandeskapsprogrammet och följa hur programmet genomförs under hela ordförandeåret. Arbetsutskottet kommer överens om den interna arbetsfördelningen, och de temaansvariga rapporterar till arbetsutskottet och delegationen om arbetet. Nordiska rådets president och vice president har ett särskilt ansvar för att följa upp ordförandeskapsprogrammet. Programmets teman ska genomsyra hela deras verksamhet 2017.

I januari 2017 är det meningen att under ledning av Nordiska rådets president hålla ett inledande möte om genomförandet av ordförandeskapsprogrammet. I slutet av året utvärderas resultaten av programmet. Nordiska rådets olika delegationer, deras ordförande och utskottens sekreterare engageras i programmet. Rådets president 2017 Britt Lundberg presenterade prioriteringarna och åtgärderna i programmet som avslutning på sessionen i november.

2.2 Att avlägsna gränshinder

Redan för flera årtionden sedan började gränserna mellan de nordiska länderna så småningom öppnas inom olika delområden, mycket tack vare det viktiga arbete som utfördes i Nordiska rådet. Målet med det nordiska gränshindersarbetet är att avlägsna olika hinder för fri rörlighet mellan de

nordiska länderna. När arbetstagare och företag har möjlighet att röra sig över gränserna främjas den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen i Finland och det övriga Norden. Därför har ett av de främsta målen för det nordiska samarbetet av tradition varit att slopa gränshinder. Med gränshinder avses lagar och offentliga regler eller praxis som hindrar rörligheten för personer eller företags gränsöverskridande verksamhet i de nordiska länderna. Sammantaget hör Norden till de tio största ekonomierna i världen och de fem största ekonomierna i Europa. Att avlägsna hindren för rörligheten har därför en viss betydelse.

Gränshinderrådet är ett politiskt organ under Nordiska ministerrådet. Det har fått i uppdrag av de nordiska ländernas regeringar att arbeta för fri rörlighet för enskilda personer och företag i Norden. Gränshinderrådet har tre uppgiftsområden, nämligen att avlägsna de befintliga gränshindren mellan de nordiska länderna, att förhindra att nya gränshinder uppstår och att öka och effektivisera informationen. I december 2015 kallade Finlands samarbetsminister Anne Berner in verkställande direktören för Centralhandelskammaren Risto E. J. Penttilä som Finlands representant i gränshinderrådet. Penttilä var ordförande för gränshinderrådet 2016, då Finland var ordförande för ministerrådet. Arbetet för fri rörlighet i Norden och för undanröjande av gränshinder var en av de främsta prioriteringarna under Finlands ordförandeskap i ministerrådet. Gränshindren var också huvudtema under det nordiska talmansmötet som hölls i samband med sessionen i Köpenhamn.

Parlamentarikerna i Nordiska rådet fyller en viktig funktion bland annat när det gäller att hjälpa gränshinderrådet att utöva påtryckning på regeringarna för att avveckla gränshinder. Rådet har en särskild gränshindergrupp som samordnar rådets arbete för att avlägsna gränshinder. Gruppen stöder rådets företrädare i gränshinderrådet och håller gränshindersfrågorna uppe på den politiska agendan. Under 2016 omorganiserades Nordiska rådets gränshindersarbete. Ansvaret för gränshindersfrågorna överfördes från presidiet till utskottet för tillväxt och utveckling i Norden. Varje utskott utser en representant i gränshindergruppen. Ordförande för gruppen är *Katri Kulmuni*, medlem i Finlands delegation. Gruppen företräds i gränshinderrådet av ordföranden för utskottet för tillväxt och utveckling i Norden.

Vid gränshindergruppens möten 2016 behandlades bland annat frågor om förenkling av erkännandet av yrkeskvalifikationer, digitalisering av offentliga tjänster, beskattningen av personer som arbetar inom de gränsöverskridande kultur- och idrottsområdena och översyn av det nordiska avtalet om att undvika dubbelbeskattning. Gruppen behandlade också initiativet om att undvika nya gränshinder, vars syfte är att på förhand granska om ny lagstiftning skapar gränshinder för rörligheten mellan de nordiska länderna. Gränshindergruppen träffade också gränshinderrådets ordförande Risto E. J. Penttilä.

Gränshindren och arbetet med att avlägsna dem är ett viktigt tema när Finland är ordförandeland nästa år. Finland betonar i sitt ordförandeskapsprogram framför allt konkreta åtgärder för att avlägsna hinder. Under Finlands ordförandeskapsperiod kommer rådet att noga följa gränshinderarbetet och uppmana de nordiska regeringarna och ministerrådet att verkställa besluten om gränshinder.

2.3 Skriftliga frågor

Rådets medlemmar kan ställa skriftliga frågor till Nordiska ministerrådet eller till en eller flera nordiska regeringar. Följande delegationsmedlemmar ställde under året frågor antingen ensamma eller tillsammans med andra ledamöter eller partigruppen: Juho Eerola, *Simon Elo*, Maarit Feldt-Ranta, *Carl Haglund*, *Anna-Maija Henriksson*, *Laura Huhtasaari*, *Johanna Karimäki*, *Hanna Kosonen*, *Susanna Koski*, *Katri Kulmuni*, *Mikko Kärnä*, *Krista Mikkonen*, Arto Pirttilahti, Wille Rydman, *Ville Skinnari* och Erkki Tuomioja. Frågor ställdes också av de åländska medlemmarna i Finlands delegation Britt

Lundberg och *Mikael Staffas*. Flera av frågorna gällde miljö- och energipolitiken, det forskningsarbete inom energisektorn som bedrivs inom de nordiska länderna och EU, enhetliga bestämmelser om flampunkten för diesel och marin diesel och genomförande av ministerrådets initiativ om grön tillväxt. Ledamot Hanna Kosonen ställde flera frågor gällande plastavfallet, genomförandet av EU:s direktiv inom miljösektorn, matsvinnet och samordningen av de EU-direktiv som påverkar användningen av biobränslen och biomassa. Andra medlemmar i Finlands delegation som ställde skriftliga frågor ensamma var Ville Skinnari, som frågade om nordiska medborgares möjligheter att köpa fastigheter i andra nordiska länder, Juho Eerola, som ställde en fråga om cancerdödlighet bland brandmän och Laura Huhtasaari, som ställde en fråga om våld mot lärare och stopp för hotet om våld.

Generellt återspeglades de teman som var aktuella under året i de skriftliga frågorna. Mittengruppens finländska medlemmar ställde tillsammans med partigruppen en fråga om extremrörelserna i Norden och en fråga om hur man genom nordiskt samarbete kunde minska möjligheterna att flytta pengar till skatteparadis. Den socialdemokratiska gruppen, inklusive dess finländska medlemmar, ställde de nordiska regeringarna en fråga om organiserad alkoholförsel och smuggling av alkohol. De finländska ledamöterna ställde tillsammans med de övriga nordiska ledamöterna en fråga om hur man kunde dela med sig av god praxis för att främja sysselsättningen och lyfte fram harmoniseringen av arbetsmarknadspolitiken i de nordiska länderna. De finländska företrädarna ställde också en skriftlig fråga om harmonisering av den nordiska asylpolitiken och om åtgärderna mot arbetslösheten. Gränshinderarbetsgruppens finländska medlemmar deltog i en fråga om främjande av fri rörlighet och avlägsnande av gränshinder i Norden.

2.4 Politiska dialoger

Rekommendationerna är uppmaningar till ministerråden inom olika områden eller de nordiska ländernas regeringar att vidta åtgärder. Rekommendationerna godkänns av rådets parlamentariker. Rådet antar cirka 20–30 nya rekommendationer varje år.

I reformarbetet inom rådet har man gått in för att skapa mer politisk dialog med ministerrådet om de gällande rekommendationerna och att förkorta tidsfristerna för att ta ställning till dem. Om inte rådet godtar en utredning av ministerrådet eller de nordiska regeringarna om en rekommendation, kan frågan tas upp för politisk dialog. Dialogen förs mellan den ansvariga ministern och rådet, och under den försöker man finna en lösning med anledning av åtgärdsuppmaningen i rekommendationen.

Den första politiska dialogen hölls i samband med partigruppernas och utskottens sammanträden i januari i Helsingfors. Finlands samarbetsminister Anne Berner deltog i januarimötena. Hon förde en politisk dialog med rådets företrädare om tre rekommendationer. Rekommendationerna gällde barns och ungas hälsoproblem och sociala förhållanden, genomförandet av EU-direktiv samt den s.k. åttaårsregeln som tillämpas på de anställda vid de nordiska institutionerna.

Utskottet för välfärd i Norden kallades till en politisk dialog vid de nordiska social- och hälsovårdsministrarnas (MR-S) möte i Helsingfors i april. Ministrarna diskuterade fem rekommendationer inom välfärdsutskottets område med en delegation från utskottet. Från Finlands delegation deltog ledamot *Arja Juvonen*, som fungerade som utskottets föredragande för rekommendationen om ett samnordiskt elektroniskt register över legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal.

Vid sessionen i Köpenhamn fördes en politisk dialog om en rekommendation om samarbete kring standardisering och reglering inom byggsektorn. Under dialogen fokuserade man främst på förslaget om att årligen arrangera en konferens för byggbranschen, i syfte att utarbeta gemensamma standarder inom byggsektorn i de nordiska länderna som också kan stå modell för EU. Rådet re-

presenterades av ordföranden för utskottet för tillväxt och utveckling i Norden, riksdagsledamot Pyry Niemi från Sverige. I dialogen svarade Finlands samarbetsminister Anne Berner. Av hennes svar framgick det att nordiskt samarbete bedrivs bland annat på tjänstemannanivån och mellan aktörerna i byggbranschen. Ministerrådet kunde ändå inte ange något exakt datum för konferensen. I samband med sessionen förde utskottet för kunskap och kultur i Norden en politisk dialog med de nordiska undervisnings- och kulturministrarna (MR-K) om rekommendationerna om finansiering av och stöd till det internationella samiska filminstitutet. Under den framgick det att Finlands, Sveriges och Norges regeringar och ministerrådet inte på grund av de knappt tilltagna budgetramarna kan prioritera större anslag till institutet.

3. NORDISKA RÅDET PÅ DEN INTERNATIONELLA ARENAN

Nordiska rådets arbete är utåtriktat. Rådet har ett nära samarbete med flera internationella, regionala och nationella parlamentariska organisationer utanför Norden. Parlamentarikerna i rådet deltar i allt högre grad i internationell verksamhet, och rådets presidium utser medlemmar från rådet till internationella rapporteringsuppdrag. Erkki Tuomioja från Finlands delegation var rapportör för Ryssland, Vitryssland och den nordliga dimensionen och Wille Rydman Östersjörapportör 2016. De internationella frågorna har också fått allt mer plats och större fokus vid rådets sessioner och andra gemensamma möten. Under 2016 behandlade rådet särskilt samarbetet med G20-länderna, FN:s mål för hållbar utveckling och intensifieringen av samarbetet med EU.

3.1 Nordens röst i världen – Norden och G20

De nordiska regeringarna och ministerrådet hoppas på bättre samordning och vill klarlägga möjligheterna till större nordiskt inflytande och samarbete med G20-länderna. För att identifiera de gemensamma nordiska frågorna har man etablerat en nordisk G20-arbetsgrupp. Arbetsgruppen ska utreda hur de nordiska länderna kunde påverka vissa frågor inom G20. Också Sveriges plats i FN:s säkerhetsråd ger de nordiska länderna större möjligheter att påverka i frågor som gäller världsfreden och säkerheten. Utifrån dessa nya samarbetsmöjligheter ordnade Sveriges delegation i samband med rådets möten i september ett gemensamt möte där rådets företrädare och inbjudna paneldeltagare diskuterade kring temana *Nordens röst i världen* och *Norden och G20*.

I många av inläggen nämndes Sveriges förestående medlemskap i säkerhetsrådet och mer allmänt de nordiska ländernas möjligheter att påverka i internationella fredsfrämjande insatser. Också de nordiska ländernas roll vid konfliktlösning och byggandet av en hållbar fred betonades. Kabinettssekreterare *Annika Söder* vid det svenska utrikesdepartementet betonade i sitt anförande de nära relationerna mellan de nordiska länderna. Hon sade att när Sverige inträder som medlem i säkerhetsrådet ger det möjlighet för hela Norden att bättre få sin röst hörd.

Enligt Erkki Tuomioja, medlem i Finlands delegation, kunde de nordiska länderna dela med sig av sina erfarenheter till den övriga världen. Tuomioja påminde om att de nordiska länderna inte är den enda gruppen av länder som gemensamt kunde ansöka om medlemskap i G20. Ett alternativ till G20-samarbetet är att utöka antalet medlemmar i FN:s säkerhetsråd. Det finns en ökad oro för välfärden och för att nyttan med globaliseringen fördelar sig ojämnt. Därför är det viktigt att främja jämställdhet. Bristen på jämställdhet ökar både ute i världen och i de nordiska länderna, vilket är oroväckande.

Ambassadör *Ruth Jacoby*, Sveriges företrädare i den nordiska arbetsgruppen för Norden och G20, berättade kort om tillsättandet av arbetsgruppen och om dess uppdrag. Arbetsgruppen har berett

ett målprogram och stärkt sina kontakter till G20-länderna, särskilt de kommande ordförandeländerna Tyskland och Argentina. Som tänkbara samarbetsområden nämndes grön finansiering och initiativet "Nordiska lösningar på globala samhällsproblem", som togs av de nordiska statsministrarna i Reykjavik i oktober 2015. Initiativet lyfter fram den gröna kompetensen i Norden. Också Norges ambassadör i Stockholm *Kai Eide* betonade i sitt anförande innovationer och grön omställning, vilka kräver nordiskt samarbete.

Ekonomerna *Stefan de Vylder* ansåg det vara positivt att G20-samarbetet möjliggör en dialog mellan Ryssland och västländerna och att mötesagendorna och samarbetet är flexibla. De nordiska länderna har en stark fördel i att man sköter sina egna angelägenheter och inte ger råd till eller försöker styra andra länder. De nordiska länderna arbetar för sina egna värderingar och står upp för dem, utan att packa dem på andra länder.

3.2 Nordiska rådet och FN:s mål för en hållbar utveckling

Vid FN:s generalförsamling i september 2015 godkändes FN:s nya mål för en hållbar utveckling inom ramen för Agenda 2030. De är en fortsättning på FN:s millenniemål. De 17 målen, som är sammanlänkade sinsemellan, trädde i kraft i januari 2016. Till skillnad från millenniemålen är Agenda 2030-målen universella och gäller såväl utvecklingsländer som västerländska postmoderna samhällen. Ansvarsfull konsumtion, hållbara städer, minskad ojämlikhet, ett människovärdigt arbete och ekonomisk tillväxt finns med som separata mål.

Vid öppnandet av rådets 68:e session samlades rådets medlemmar i FN-byen i Köpenhamn för att diskutera målen för en hållbar utveckling. Det sades att ett sätt att nå målen kunde vara att exportera den nordiska modellen till världen.

FN:s biträdande generalsekreterare och direktören för UNOPS (UN Office for Project Services) *Grete Faremo* presenterade anslagen för utvecklingssamarbete globalt och för Nordens del. De nordiska anslagen – totalt 3,8 miljarder USD – är proportionellt ett mycket stort belopp av den totala summan på 150 miljarder USD. Beloppen är ändå helt otillräckliga med tanke på målen för en hållbar utveckling. *Faremo* ställde åhörarna frågan om vilka de nordiska ländernas planer är – Vad är vi bra på?

Efter att rådets president *Henrik Dam Kristensen* hållit sitt öppningsanförande stod den första av de två panelerna i turen. Vid panelen diskuterade man *det nordiska fotavtrycket vid genomförandet av hållbarhetsmålen*. I debatten deltog *Hanna Kosonen*, ordförande för utskottet för ett hållbart Norden och medlem av Finlands delegation. Samtliga paneldeltagare betonade att de nordiska länderna redan från början aktivt har deltagit i att slå fast målen för hållbar utveckling. Målen är bindande för alla länder och avskaffar skiljelinjer mellan industriländerna och utvecklingsländerna. De nordiska länderna måste ligga i framkant också när målen genomförs. Det handlar i många fall om mål som är centrala i det nordiska välfärdssamhällets värdesystem. Det genomgående temat framför andra i debatten var jämställdheten och kvinnans ställning. Det målet är viktigt för att det i hög grad bidrar till att uppnå alla de övriga målen. Paneldeltagarna underströk att jämställdhet mellan könen krävs innan de övriga målen kan nås.

Hanna Kosonen berättade att utskottet för ett hållbart Norden bland annat arbetar med frågor kring klimatförändringen, plastavfall och vattenresurser. Direktören för FN:s center för klimatteknologi *Jukka Uosukainen* betonade också att alla hållbarhetsmål är sammanlänkade med varandra. Han efterlyste en stark medverkan av den privata sektorn och aggressivare exportfrämjande.

Den andra panelen diskuterade om den nordiska modellen är en "quick fix" för att lösa de globala problemen. Rådet representerades av ordföranden för utskottet för tillväxt och utveckling i Norden, Pyry Niemi. Paneldeltagarna gav exempel på samarbete mellan den offentliga och den privata sektorn och innovationer från sina egna organisationer. Också här betonade man utbildningen och jämställdheten som en styrka hos de nordiska samhällena. Paneldeltagarna lyfte också upp stabiliteten i de nordiska samhällena och traditionen av nordiskt samarbete. Den globala effekten kunde bli betydande om vi i stor skala kunde exportera vår förtroendekultur och vår lätta modell för handel och avtal.

Statsministrarnas toppmöte

Målen för en hållbar utveckling stod i fokus också på toppmötet vid sessionen i Köpenhamn. De nordiska statsministrarna diskuterade hur de nordiska länderna kunde främja dessa mål i Norden. Finlands statsminister *Juha Sipilä* inledde och berättade att hållbarhetstemat redan hade varit aktuellt under året i samband med att Finland var ordförandeland i ministerrådet.

I Finland ansvarar statsrådets kansli för samordningen av Agenda 2030-målen. En verkställighetsplan ska vara klar i slutet av året. Kvinnans ställning är central i planen. Sipilä betonade att hållbarhetsmålen är viktiga inte bara i Norden utan också globalt. Sipilä nämnde som ett detaljmål ambitiösare blandningsförhållanden när det gäller biobränslen, vilket direkt skulle öka användningen av förnybar energi. Han nämnde att Finland är ordförande för Arktiska rådet 2017. Finland kommer också att lyfta fram hållbarhetsmålen under sitt ordförandeskap. Målet är att utveckla det arktiska området och det regionala samarbetet med respekt för miljön. Att stoppa användningen av bland annat svart kol kunde vara ett beaktansvärt nordiskt projekt. Finland stöder redan nu ett förbud mot tung brännolja på fartyg i de nordliga polarområdena.

Statsministerns ställföreträdare, Islands social- och bostadsminister *Eygló Harðardóttir*, konstaterade att jämställdhet är nyckeln till hållbarhetsmålen. Det är ett mål som genomsyrar alla de andra målen. Trots att situationen är bra för Islands del kunde kvinnans ställning bland annat på arbetsmarknaden förbättras ytterligare.

Norges statsminister *Erna Solberg* konstaterade att FN:s hållbarhetsmål på sätt och vis har gjort oss alla till utvecklingsländer. Om de nås, höjer målen den globala utvecklingsnivån och minskar konflikterna. De nordiska länderna har en stark tradition av samarbete. Det är till nytta när man på allvar tar itu med hållbarhetsmålen. Också Norge har svårigheter att nå målen, bland annat när det gäller ungdomsarbetslösheten, utsläppsmålen och våldet i parrelationer. De nordiska länderna är på topp globalt sett inom många områden och har goda förutsättningar att nå målen.

Sveriges statsminister *Stefan Löfven* sade att man i Norden inser värdet av samarbete och gillar utmaningar i stil med hållbarhetsmålen. Han citerade *Gro Harlem Brundtland* och sade att vi har svaret för att de nuvarande generationernas behov tillgodoses utan att äventyra de kommande generationernas behov. Statsminister Löfven nämnde att i Sverige är den feministiska politiken med överallt, bland annat inom utrikespolitiken. Löfven ansåg också att det är ekonomiskt vettigt att gå i bräschen för en miljövänlig utveckling. Löfven föreslog nordiskt samarbete för att utveckla skogsbruks- och bioenergisektorn.

Danmarks statsminister *Lars Løkke Rasmussen* betonade vikten av ett starkt och enat Norden i en värld där vi ställs inför stora utmaningar, bland annat flyktingströmmar från krisområden och de globala målen för en hållbar utveckling. Statsminister Rasmussen konstaterade att vi fortfarande är långt från de 4,5 biljoner dollar som har uppskattats behövas årligen för att nå Agenda 2030 håll-

barhetsmålen. Rasmussen lyfte fram de innovativa finansieringsmöjligheterna och efterlyste bland annat finansiering enligt public-private partnership-modellen.

Ordföranden för Färöarnas landsstyrelse *Aksel Vilhelmson Johannesen* sade att Färöarna har som mål att få all sin energi från förnybara energikällor – vatten-, vind-, sol- och vågkraft – senast 2030. Det åländska lantrådet *Katrin Sjögren* betonade i sitt inlägg hållbar tillväxt, samhällelig gemenskap, jämställdhet och fred samt biologisk mångfald. Ett krav är att hållbarhetsmålen ska vara lätta att mäta. Därför ordnar Åland varje år en konferens kring samhällsutvecklingen under vilken man mäter hållbarhetsnivån på Åland och lämnar en redogörelse om den.

Utifrån dessa diskussioner tillsatte rådet en arbetsgrupp för att kartlägga rådets förutsättningar att främja FN:s hållbarhetsmål och ta fram eventuella förslag i detta syfte. I arbetsgruppen finns företrädare för alla rådets utskott. Ordförande för arbetsgruppen är en företrädare för presidiet.

3.3 Utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiskt samarbete

Nordiska rådet behandlar utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska frågor allt mer. Medlemmarna av presidiet och de nordiska statsministrarna, utrikesministrarna och de ministrar som svarar för det nordiska samarbetet träffas regelbundet i samband med rådets session.

Utrikes- och säkerhetspolitiskt samarbete

Under presidiets och de nordiska utrikesministrarnas möte i samband med 2016 års session behandlades säkerhetsläget i Östersjöregionen, de nordiska ländernas roll i EU och de transatlantiska relationerna med Förenta staterna och Kanada. Finlands utrikesminister Timo Soini redogjorde för de ökade spänningarna i Östersjöregionen och för luftfartssäkerheten, betydelsen av samarbete med Ryssland och Finlands förestående ordförandeskap i Arktiska rådet. Sveriges utrikesminister *Margot Wallström* berättade om Sveriges förestående ordförandeskap i FN:s säkerhetsråd. Hon betonade att de nordiska länderna och EU bör handla samordnat och till exempel stödja Ukraina i reformarbetet. Hon menade också att projektet Nord Stream II an knyter såväl till EU:s energipolitik som till säkerhets- och försvarspolitiska intressen. I debatterna uttrycktes oro över säkerhetsläget och den allt mer krigshetsande retoriken, flygsäkerheten, läget i Ryssland och Vitryssland efter valet och fredsmedlingen. Det konstaterades att det arktiska samarbetet inte berörs av spänningarna.

Under mötet mellan rådets presidium och statsministrarna i samband med sessionen i Köpenhamn diskuterades FN:s mål för hållbar utveckling i Norden. I sitt inledande anförande i början av mötet lyfte Finlands statsminister Sipilä fram teman kring bland annat hållbar utveckling, klimatförändring, jämställdhet, ren miljö och utbildning också i de arktiska områdena. Sveriges statsminister Löfven fokuserade på jämställdhetsfrågor. Ett annat tema var Nordens eventuella mål för fossilfri trafik. Vid mötet mellan presidiet och ministrarna för nordiskt samarbete diskuterades integrationen i Norden och ministerrådets budget för 2018. Andra ämnen som togs upp var gränshinder, gränskontroller, budgetens effektivitet och det intensifierade samarbetet mellan Norden och EU.

I plenum behandlades internationell politik och nordiska ministrar redogjorde för olika frågor inom till exempel utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik, Rysslandspolitik och samarbete med grannar i väst.

Vid debatten med utrikesministrarna i plenum presenterades en utrikespolitisk redogörelse av utrikesministern i ordförandelandet i ministerrådet. I sitt anförande tog minister Soini upp dagens utrikes- och säkerhetspolitiska läge och spänningarna i närområdena, som ökat sedan annekteringen av Krim. Samtidigt blir det inrikespolitiska läget i Ryssland mer odemokratiskt. I den här situationen

finns det skäl att hålla dialogen vid liv. Ministerrådet ser det som viktigt att samarbetsprogrammen i västra Ryssland får en fortsättning. Fredsmedling är ett viktigt sätt att påverka flyktingläget som blivit aktuellt den senaste tiden. Ministrarna har diskuterat möjligheten att intensifiera det nordiska samarbetet inom utrikes- och säkerhetspolitiken, exempelvis när det gäller insatserna mot människohandel och det transatlantiska samarbetet. I redogörelsen nämndes också läget i Syrien, Turkiet, Brexit och det arktiska samarbetet. Det noterades också att det nordiska ambassadsamarbetet i enlighet med Stoltenbergs rapport har fått ett nytt flaggskepp i Myanmar.

Samma teman framhövdes i anförandena av utrikesministrarna i de andra nordiska länderna. Den svenska utrikesministern betonade den feministiska utrikespolitiken och Sveriges medlemskap i säkerhetsrådet. Erkki Tuomioja, medlem i den finländska delegationen, talade på presidietts vägnar och lade vikt vid en dialog med Ryssland och stopp på den onda cirkeln av spänningar. Han menade att den krigshetsande retoriken är till skada för alla. Andra frågor som togs upp under debatterna var det säkerhetspolitiska läget kring Östersjön, det 25-åriga samarbetet mellan Norden och Baltikum, energipolitiken och säkerhetseffekterna av projektet Nordstream II.

Sveriges utrikesminister Margot Wallström presenterade ministerrådets riktlinjer för samarbete med grannarna i väst. Hon relaterade bland annat bakgrunden till samarbetet och de nuvarande målen. Ministerrådet samverkar intensivt med grannarna i väst, bland annat Kanada, USA, Storbritannien, Skottland, Shetland och Irland.

Försvarspolitiskt samarbete

I sitt ordförandeskapsprogram framhövde Danmark det försvarspolitiska samarbetet i Norden. De nordiska länderna kan dra nytta av att samarbeta intensivare kring försvar i Norden och i närområdena. Det nordiska försvarssamarbetet utvecklas redan för närvarande snabbt, bland annat tack vare Stoltenbergs rapport om försvars- och utrikespolitiskt samarbete. Som ordförande i rådet ville Danmark att uppmärksamheten skulle fästas vid framtidsutsikterna för det nordiska försvarssamarbetet och försökte hitta flera samsamarbetsområden som kunde komma Norden till nytta.

Rådets traditionella nordiska försvarspolitiska rundabordssamtal ordnades av ordförandelandet Danmark i oktober 2016, denna gång undantagsvis i form av en konferens på Kronborgs slott i Helsingör. Motsvarande möten hade hållits i Helsingfors 2013, Oslo 2014 och Stockholm 2015. År 2017 innehar Finland ordförandeskapet i Nordefco och står värd för nästa möte, som hålls i Finland.

En av de viktigaste frågorna vid konferensen var vilket slag av konkret samarbete de nordiska länderna kan ha inom försvaret. De tre särskilda konferenstemana var 1) Norden i världen, 2) Norden i närområdet och 3) Norden i vardagen. Efter expertanförandena fördes en livlig debatt om bland annat medlemskap i Nato, säkerhetsläget kring Östersjön och läget i Ryssland. I seminariet deltog Erkki Tuomioja från den finländska delegationen och *Ann-Marie Nyroos*, Finlands ambassadör i Danmark.

Kristoffer Nilaus Tarp talade under temat Norden i världen och fokuserade sitt anförande på Nordens roll i FN. Utanför Norden finns en stor efterfrågan på nordisk närvaro och gedigen nordisk kompetens i FN:s fredsprojekt. Trots det har de nordiska ländernas medfinansiering i FN-projekten minskat drastiskt sedan 1990-talet. Enligt Nilaus Tarp har Norden särskilt stark kompetens exempelvis i ny teknik, lägesbild, kapacitet och övningar samt underrättelseverksamhet. Ledamot Tuomioja lyfte fram att det är viktigt att utvärdera de nordiska FN-operationerna och se hur lyckade de har varit.

Nästa talare *Ann Sofie Dahl* berättade om det nordiska samarbetet i närområdena. Hon beskrev läget i Östersjöregionen, Rysslands agerande och det nordiska samarbetet i framtiden. Hon ansåg

att det försämrade säkerhetspolitiska läget kring Östersjön kommer att leda till ökat nordiskt samarbete. Möjliga samarbetsområden i framtiden är gemensamma övningar och stärkt samverkan kring cyberfrågor, transatlantiska relationer och regionalt samarbete. Dahl framhöll att det baltiska deltagandet i Nordefcosamarbetet bör utökas. *Hans Wallmark*, ordförande för Sveriges delegation i Nordiska rådet, ställde sig bakom Dahls förslag eftersom han ansåg att balterna bör medverka i det försvarspolitiska samarbetet med de nordiska länderna på samma sätt som Nordiska rådet intensivt samarbetar politiskt med Baltiska församlingen. Dessutom debatterades Gotlands och Ålands ställning och USA:s mål i fråga om det europeiska försvaret. Natofrågan och eventuella åtgärder för att lindra spänningarna kring Östersjön togs upp. Ledamot Tuomioja sade att det behövs åtgärder för att minska spänningarna internationellt, komma med proaktiva förslag till lösningar och sätta stopp för den krigshetsande retoriken.

Haakon Lunde Sævi, som talade under temat Norden i vardagen, redogjorde för det nordiska försvarspolitiska samarbetet med bakgrund, starka sidor och framtida möjligheter. Nordefcosamarbetet har utvecklats sedan 2006. Det allt tätare säkerhetspolitiska samarbetet är ett viktigt komplement till det pågående Nordefcosamarbetet. De utmaningar som samarbetet stött på i fråga om upphandling av materiel bottnar bland annat i Sveriges starka vapenindustri. Ämnen som togs upp i debatten var det ökade säkerhetspolitiska samarbetet, det intensivare samarbetet mellan försvarshögskolorna, EU:s gemensamma försvarspolitik och Nordens samverkan med exempelvis Tyskland. I flera anföranden underströks vikten av att involvera balterna i Nordefco och att mer intensivt samarbeta bilateralt med dem.

Danmarks försvarsminister Peter Christensen presenterade de nordiska regeringarnas försvarsredogörelse vid sessionen i Köpenhamn. Syftet med det nordiska försvarssamarbetet Nordefco är att skapa ett tryggare Norden. Temana för Danmarks ordförandeskap i Nordefco 2016 var Östersjö-samarbetet och framför allt det praktiska försvarspolitiska samarbetet i närområdena. Easy access-avtalet möjliggör tillträde till en annan stats territorium i fredstid. Med hjälp av delad information tas en gemensam lägesbild fram.

3.4 Östsamarbete

Under 2016 skedde det inga stora förändringar i relationerna mellan Ryssland och Norden på ett allmänt plan. På politisk nivå har enstaka bilaterala möten hållits, men i övrigt präglas situationen fortfarande av sanktionerna mellan Ryssland och västländerna och av en sval politisk atmosfär.

I samband med sessionen ordnades ett möte mellan Nordiska rådet, ryska duman och federala rådet. Där noterades verksamheten under det gångna året och gemensamma evenemang för det kommande året diskuterades. De finländska medlemmar som deltog i mötet var Erkki Tuomioja och Britt Lundberg. Duman företrädades av *Grigory Ledkov* och *Zagura Rahmatullina* och federala rådet företrädades av *Ljudmila Kononova*, *Anna Otke* och *Michail Ponomarev*.

Under 2016 besökte Nordiska rådets Rysslandsrapportör Erkki Tuomioja Ryssland i mars och en rysk delegation besökte Sverige i februari. Dessutom deltog en rad rådsmedlemmar i arktiska parlamentarikerkonferensen i Ulan Ude i juni. Ryssarna bjöd in rådet till det internationella arktiska forumet (The Arctic – Territory of Dialogue), som hålls i Arkangelsk 29–30 mars 2017. Det noterades dessutom att rådet bjuder in de ryska företrädarna till en studieresa till Island i början av 2017.

Danmarks samarbetsminister Peter Christensen presenterade ministerrådets Rysslandsredogörelse vid sessionen. Ministerrådet har som mål att fortsatt samarbeta med Ryssland på gräsrotsnivå. I februari fattades ett beslut att fortsätta med samarbetsprogrammet för nordvästra Ryssland. Dessut-

om beslutade man att inleda ett nytt samarbetsprogram inom miljö- och klimatområdet och ett särskilt samarbetsprogram inom hälsovård. Eftersom ministerrådets kontor inte längre kan ha någon extern verksamhet måste all verksamhet i Ryssland ordnas på så sätt att nordiska förvaltningsorgan svarar för dem, administrerar dem och genomför dem för ministerrådets räkning. Under debatten i plenum togs dessutom sanktionerna mot Ryssland upp.

Nordiska rådets Rysslandsrapportörs besök i Moskva

Rådets Rysslandsrapportör Erkki Tuomioja gjorde i mars ett besök i Moskva, där han träffade en företrädare för duman och Ryska federationens utrikesminister *Sergej Lavrov*.

I sina diskussioner med Zagura Rahmatullina, vice ordförande i dumans kulturutskott, betonade Tuomioja vikten av multilateralt parlamentariskt samarbete och beklagade att den dialog som Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet fört med Ryssland har undergrävts av det spända läget. Trots det efterlyste Tuomioja en öppen diskussion om de globala utmaningarna och hoppades att dessa kunde lösas tillsammans och i samförstånd. Rahmatullina konstaterade att de nordiska och ryska parlamentarikerna hade fört konstruktiva och öppna diskussioner i frågor kring invandring, miljö och hälsovårdssamarbete.

Utöver de bilaterala frågorna mellan Finland och Ryssland tog Tuomioja upp frågan om ministerrådets kontor i Ryssland vid sitt möte med utrikesminister Lavrov. Tuomioja hoppades att Ryssland skulle tillerkänna ministerrådet status som internationell organisation trots det skärpta läget. Enligt Lavrov var den politiska atmosfären inte lämplig för en omvärdering av statusen. Inte heller behövde kontoren stängas då Rysslands gällande lagstiftning tillämpades på dem. Lavrov upprepade att Ryssland inte hade några reprimander avseende kontorens verksamhet, att kontoren inte hade gjort någonting fel och att de kunde fortsätta genomföra planerade projekt. Det enda Ryssland krävde var enligt honom att kontoren registrerar sig som icke-statliga organisationer som medverkar i politisk verksamhet. De 18 samarbetsprojekt som ministerrådet hade planer på ansåg Lavrov vara nyttiga och bra. Tuomioja tackade för ett effektivt och konstruktivt Östersjösamarbete och arkiskt samarbete med Ryssland.

Seminariet om Vitryssland

I december ordnade Nordiska rådet och Baltiska församlingen (BA) i Vilnius den årliga tillställningen om läget i Vitryssland. Där medverkade företrädare för de vitryska regerings- och oppositionspartierna och företrädare för icke-statliga organisationer. Wille Rydman, medlem i den finländska delegationen, var ordförande för mötet. Det var första gången sedan 2010 som företrädare för de maktavande partierna deltog. I sitt anförande gick Rydman närmare in på hur relationerna mellan Nordiska rådet, Parlamentariska Östersjökonferensen BSPC och Vitryssland utvecklats och i synnerhet hur de svalnat sedan 2010. Som ett led i diskussionen om observatörsstatus för Vitryssland i BSPC besökte en delegation ledd av BSPC Minsk i april. Den dåvarande ordföranden för utrikesutskottet i det vitryska parlamentet kallades in till Östersjökonferensens jubileumssession i Riga.

Vid mötet kom företrädare för OSSE och Europaparlamentet med rapporter om och analyser av läget i Vitryssland och möjligheterna till samarbete med EU. Även om Vitryssland nyligen verkställde ett flertal dödsdomar och valet i landet inte var öppet eller demokratiskt ansåg alla företrädare att det var angeläget att fortsätta dialogen med alla parter. *Pyry Niemi* från Sveriges delegation i Nordiska rådet ansåg att det i det rådande internationella politiska läget finns skäl att satsa på intensivare samarbete med EU:s grannar i öster. Förhoppningen var också att de nordiska länderna skulle satsa extra på det.

Företrädarna för det vitryska parlamentet ville att EU skulle vara mer objektivt i sin hållning till Vitryssland. De ansåg att Vitryssland till viss del medverkar i samarbetet i fråga om det östliga partnerskapet och att samarbetet är viktigt för landet. Förhoppningen var att kontakten skulle bestå och att det bilaterala samarbetet mellan Litauen och Vitryssland skulle bli en vägvisare för andra EU-länder. Oppositionens företrädare påpekade att makten i Vitryssland är helt koncentrerad till presidenten och att valen i landet inte i något som helst avseende kan ses som rättvisa. Det dåliga ekonomiska läget i landet och krisen i den ryska ekonomin betraktades som de verkliga orsakerna till att Lukasjenka orienterat sig västerut. Det fanns en vilja att fortsätta samarbeta med väst och att intensifiera kontakten. En del av företrädarna för oppositionen såg positivt på ett tätare samarbete med företrädarna för de makt-havande partierna, förutsatt att samarbetet kopplas till dialogen med oppositionen.

3.5 Samarbete med EU

Nordiska rådet diskuterade under hösten möjligheten att intensifiera det nordiska samarbetet med EU. I september höll rådet ett idémöte i Köpenhamn med temat *Norden och EU*. Syftet var att aktivera det nordiska samarbetet i EU-frågor och finna på råd för att stärka samverkan mellan rådet och de nordiska Europaparlamentarikerna. Vid mötet diskuterades det vilken typ av politiska frågor i nordisk kontext som kan tas upp på den europeiska agendan och hur det nordiska samarbetet kan utvecklas i relation till de utskott som i de nordiska parlamenten svarar för EU-ärendena. Från Finland deltog stora utskottets ordförande *Anne-Mari Virolainen* och medlemmen i Nordiska rådets presidium *Erkki Tuomioja*.

På mötet rådde det enighet om att rådet bör identifiera de EU-frågor som är förenade med ett starkt samnordiskt intresse och som möjliggör ett unisont agerande. Många ledamöter ansåg att det går att hitta gemensamma frågor trots att ländernas och partiernas åsikter går i sär i många EU-frågor. De gemensamma frågorna får ändå inte vara för många, eftersom rådet inte har resurser att påverka EU-politiken i många frågor samtidigt. Utöver de gemensamma frågorna är det enligt vissa ledamöter också viktigt att identifiera de områden där de nordiska länderna är föregångare i EU och kan visa exempel för andra länder, som i miljöfrågor.

Avsikten är inte att frånta EU-utskotten i de nationella parlamenten en del av deras behörighet, snarare rör det sig om att öka samverkan i de frågor där det går att generera ett nordiskt mervärde. Ledamot Tuomioja ansåg att samarbetet i de här frågorna bäst kan genomföras i form av projekt eller ad hoc-möten och inte genom att nya processer eller ny praxis införs inom rådet.

Bland annat följande teman föreslogs för gemensam nordisk påverkan i EU: digitalisering, arbete mot radikaliserings, arbetsmarknadsfrågor, FN:s mål för hållbar utveckling, trafik, arktiska frågor, samnordiska lösningar på invandrings- och integrationsfrågor samt energioberoende i de baltiska länderna. Ett förslag var att de nordiska ländernas EU-strategier skulle ses över i syfte att identifiera de frågor som är av gemensam relevans för Norden.

Åsikterna gick i sär om samarbetet mellan de utskott som behandlar EU-ärenden i Norden. Stora utskottets ordförande Virolainen menade att det är bra att samverka både på ledamotsnivå och tjänstemannanivå, medan andra ledamöter i sina anföranden efterlyste mer information om de andra nordiska ländernas ståndpunkter när utskotten behandlar genomförandet av EU-direktiv.

Finlands samarbetsminister Anne Berner presenterade ministerrådets EU-redogörelse vid sessionen i Köpenhamn. I sitt anförande påpekade hon att Finland i sitt ordförandeskapsprogram i ministerrådet framhävde det nordiska samarbetet i EU under temat *mer nordisk nytta*. Tidig påverkan och screening av EU-lagstiftning var ministerrådets mål. Bland de teman som togs upp i sessionsdebat-

ten fanns EU:s digitaliseringsprojekt, Nordiska rådets EU-kontor, vikten av samarbete på gräsrotsnivå och utmaningarna för EU och Norden till följd av Brexit.

Under sitt ordförandeskap i ministerrådet 2017 kommer Norge att fortsätta på temat EU-samarbete. Norge fortsätter också med de integrations- och digitaliseringsprojekt som startade under Finlands ordförandeskap. Norges statsminister Erna Solberg presenterade programmet för ordförandeskapet i ministerrådet 2017 vid sessionen i Köpenhamn. Utöver temat *Norden i Europa* arbetar ordförandeskapet också med temana *Norden i omställning* och *Norden i världen*. Under temat Norden i omställning är målet att stärka Nordens konkurrenskraft. Syftet är att bidra till utvecklingen mot ett utsläppsnålt samhälle, integrationen och samarbetet inom hälsovård. Temat Norden i Europa har som mål att intensivifiera det nordiska samarbetet inom Europapolitiken. En stark nordisk röst i den europeiska debatten är till nytta både för Europa och för Norden, och Norden behöver ett starkt EU i denna brytningstid. Via temat Norden i världen vill man utveckla de nordiska ländernas strategiska partnerskap inom utrikespolitiken.

Nytt kontor i Bryssel

Vid sessionen i Köpenhamn behandlades ett medlemsförslag om att Nordiska rådet skulle inrätta ett nytt kontor i Bryssel. Förslaget godkändes efter omröstning med 38 röster för och 32 mot. Bakom förslaget ligger en vilja att ge det nordiska samarbetet större politisk genomslagskraft och tyngd i EU-ärenden. Medlemsförslaget lades fram av mittengruppen i Nordiska rådet och idén var ursprungligen att rådet och ministerrådet skulle inrätta ett gemensamt kontor i Bryssel. Enligt det aktuella beslutet ska rådet anställa en person som i Bryssel ska ha särskilt ansvar för kontakterna och samordningen mellan de nordiska Europaparlamentarikerna, andra nordiska aktörer och aktörer med stor betydelse för Norden.

3.6 Övrigt internationellt samarbete

Samarbetet mellan Nordiska rådet och Baltiska församlingen

Nordiska rådet bedriver ett tätt samarbete med Baltiska församlingen. Under 2016 uppmärksammade rådet på många sätt det här samarbetet som hade pågått i 25 år. I plenum i november lyftes frågan fram i många anföranden. När de baltiska länderna blev självständiga i början av 1990-talet inledde de nordiska länderna täta samarbetsrelationer med dem. Under 2016 deltog företrädare för rådets presidium i Baltiska församlingens session, och företrädare för församlingen deltog i rådets session i Köpenhamn i november.

Det årliga mötet mellan rådets presidium och församlingens presidium hölls i slutet av november i Keflavik på Island. På agendan fanns verksamheten 2016 och de gemensamma aktiviteterna och samarbetet 2017. Företrädarna för Baltiska församlingen lyfte särskilt fram betydelsen av välfärd och välfärdsmodeller i samhällena och vikten av att stärka välbefinnandet i dessa tider av informationspåverkan. Genom att förbättra medborgarnas välbefinnande och minska fattigdomen går det också att minska spänningarna och skillnaderna i inkomstfördelningen.

Baltiska församlingens mål för samverkan med rådet 2017 var i stor utsträckning desamma som prioriteterna i Finlands ordförandeskapsprogram i rådet. Det fanns önskemål om samarbete inom trafik- och energiprojekt, utbildning, bästa praxis för integration av flyktingar, militär utbildning och militär upphandling. Framför allt fanns det en förhoppning att välfärdsutskotten skulle samarbeta rent praktiskt och i EU-frågor.

Östersjösamarbetet

Säkerhetsläget på Östersjön och i dess närområden, den ekonomiska recessionen och flyktingläget avspeglas också i det parlamentariska Östersjösamarbetet. Vid Parlamentariska Östersjökonferensens 25-årsjubileumssession framhöll rådets Östersjörapportör Wille Rydman att det parlamentariska samarbetet i Östersjöregionen fortfarande spelar en betydelsefull roll för fred, demokrati och säkerhet i regionen. Han fördömde skarpt terrorismen och radikalismen i Europa på senare tid och efterlyste gemensamma motåtgärder från de europeiska länderna.

Saara-Sofia Sirén, ersättare i Nordiska rådet och vice ordförande och eutrofieringsrapportör i Östersjödelegationen, talade vid en konferens om EU:s Östersjöstrategi i Stockholm i november. Sirén ansåg att jordbruket bör ses som nyckeln till bättre status för havet. Cirkulär ekonomi, till exempel via näringsåterföring, kan bli Östersjöns räddning. Hon lade också vikt vid internationellt samarbete i syfte att minska eutrofieringen.

Övriga ärenden som behandlades 2016 gällde flyktingar, invandring och integration samt intensifiering av det vetenskapliga samarbetet i Östersjöregionen och möjligheterna till finansiering av det. Ständiga utskottet funderade också på hur samarbetet med ungdomsorganisationerna i Östersjöregionen kunde förbättras och hur de ungas synpunkter framöver bättre kunde vägas in. Parlamentariska Östersjökonferensen vill ha kvar dialogen med Vitryssland men är inte beredd att rekommendera att landet ska få observatörsstatus i organisationen på grund av läget i fråga om mänskliga rättigheter och demokrati i landet och dödsdomarna den senaste tiden.

Det arktiska samarbetet i Norden

Det arktiska samarbetet har blivit allt viktigare för de berörda staterna själva men också internationellt. Nordiska rådets verksamhet i det arktiska området styrdes av arktiska samsamarbetsprogrammet 2015–2017, där prioriteringarna är befolkningen i det arktiska området, en hållbar näringsutveckling, miljö, natur och utveckling samt utveckling av utbildning och kompetens. Ett nytt samsamarbetsprogram kommer att tas fram 2017. Dessutom är de nordiska länderna tillsammans med Förenta staterna, Kanada och Ryssland medlemmar i arktiska parlamentarikerkonferensen, som sammanträder vartannat år. Konferensen hölls i Ulan Ude i östra Sibirien i juni 2016. Alla nordiska länder deltog. I konferensuttalandet kom parlamentarikerna med en samsyn på utvecklingen av området och det internationella samarbetet kring det. Ståndpunkten var riktad till regeringarna i det arktiska området. Parlamentarikerna framhöll att de fyra miljonerna invånare i området bättre bör få sin röst hörd i beslutsprocesserna.

4. ANNAT REGIONALT SAMARBETE

Samarbete med Tyskland

En delegation från Nordiska rådet besökte tyska förbundsdagen i februari. Under ett tvådagarsbesök träffade delegationen förbundsagens vice president *Edelgard Bulmahn* och ledamöter i EU-utskottet och utrikesutskottet. Diskussionsämnena var dagens utmaningar i EU, särskilt flyktingpolitiken. Andra samtalsämnen var bekämpningen av extremism i samhället, samsamarbetsrelationerna med Ryssland, infrastruktur och social- och hälsovårdstjänster i glesbygden. *Erkki Tuomioja* från Nordiska rådets presidium deltog i besöket.

Under resan träffade rådets delegation också de nordiska ländernas ambassadörer och en rad ledamöter från den nordiska vänskapsgruppen i förbundsdagen. Mötet hölls i det samnordiska ambassadkomplexet i Berlin. Ambassadörerna berättade om aktuella frågor i sitt arbete och delegationen diskuterade det nordiska samarbetet med dem.

Samarbetet mellan Nordiska rådet och förbundsdagen har långa anor, i synnerhet inom ramen för Parlamentariska Östersjökonferensen. Mötet var en naturlig fortsättning på de senaste årens tätare parlamentariska samarbete. Föregående möte inföll i juni 2015, då rådet hade kallat in ledamöter från förbundsdagen till Köpenhamn för att diskutera ett utvidgat samarbete.

Starkare ställning för samerna i Nordiska rådet

Samiska parlamentariska rådet är ett samarbetsorgan för sametingen i Finland, Sverige och Norge och sökte fullvärdigt medlemskap i Nordiska rådet i december 2014. Sametingen har sedan tidigare observatörsstatus i rådet och därmed rätt att delta i rådets sessioner.

Presidiet godkände inte ansökan men förespråkade stärkta kontakter med samiska parlamentariska rådet och nya modeller för dialog och samarbete. *Arto Pirttilahti* och *Carl Haglund*, medlemmar i den finländska delegationen, deltog under år 2015 i mötena och arbetet i en arbetsgrupp som presidiet tillsatt för behandling av ärendet.

Vid sitt möte den 26 januari 2016 beslutade presidiet föreslå att rådet skulle bevilja samiska parlamentariska rådet utvidgad observatörsstatus. Då skulle de samiska företrädarna få rätt att delta i rådets utskottsmöten då utskotten behandlar ärenden som berör samerna. De har ändå inte rösträtt vid utskottsmötena. Utskotten bestämmer själva till vilka möten de kallar in samiska företrädare. Reformen trädde officiellt i kraft vid ingången av 2017, då rådets justerade arbetsordning trädde i kraft. Ändringarna i arbetsordningen antogs vid Köpenhamnsessionen på hösten.

Samarbetet med Schleswig-Holstein

Förbundslandet Schleswig-Holstein i Tyskland har historiska, ekonomiska och kulturella band till Norden och ser sig självt som en del av den nordiska gemenskapen i Europa. Av historiska skäl bor där en dansk minoritet med ungefär 50 000 invånare. Schleswig-Holsteins justitie-, kultur- och europaminister *Anke Spoorendonk* deltog i rådets presidiums möte i januari och presenterade förbundslandets ansökan om observatörsstatus i rådet.

Ansökan behandlades i presidiet under så gott som hela året och presidiet höll också sitt sommarmöte i Schleswig-Holstein. Under behandlingen väcktes i synnerhet frågan om rådet vill ha fler samarbetspartner med observatörsstatus i rådet och om rådet vill ha observatörer från parlamentariska organisationer eller parlament utanför Norden. Presidiet ansåg också att Schleswig-Holsteins ansökan kan bli ett prejudikat för behandlingen av eventuella framtida ansökningar om observatörsstatus och att det därför är viktigt att motsvarande ansökningar behandlas jämlikt och enligt samma kriterier.

Rådets internationella samarbete har på senare år främst byggt på flexibel, tematisk samverkan, i första hand med bestående partners. Permanent observatörsstatus kan bli en stelare och mer begränsad samarbetsform än bestående partnerskap, eftersom samarbetets uppbyggnad då får större tyngd än innehållet. Utifrån den här principen beslutade presidiet att Schleswig-Holstein inte får observatörsstatus i rådet. I stället börjar rådet samarbeta med lantdagen (parlamentet) i Schleswig-Holstein, vilket betyder att lantdagen får sända ut två företrädare till rådets sessioner och delta i rådets aktuella tillställningar, workshoppar och liknande.

Diskussionen utmynnade i att presidiet också beslutade tillsätta en arbetsgrupp som ska utvärdera rådets internationella strategi för att bland annat utreda vilka internationella partnerskap som rådet ska prioritera.

Färöarnas ansökan om medlemskap i Nordiska rådet och ministerrådet

Strax innan Köpenhamnsessionen meddelade den färöiska regeringen (landsstyret) att Färöarna söker fullvärdigt medlemskap i Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet. Den färöiska utrikesministern *Poul Michelsen* motiverade ansökan med att det på Färöarna länge funnits en stark politisk vilja att bli fullvärdig medlem i det nordiska samarbetet, ända sedan Nordiska rådet grundades. Detta har påvisats flera gånger, bland annat i form av två enhälliga beslut i det färöiska parlamentet (lagtinget) 1977 och 2003. Enligt utrikesministern har det nordiska samarbetet ytterst stor betydelse för Färöarna och därför är det mycket viktigt att Färöarna kan delta i det på samma villkor som de övriga nordiska länderna.

Den färöiska samarbetsministern *Høgni Hoydal* tog upp medlemsansökan under den allmänna debatten vid Köpenhamnsessionen. För ministerrådets del behandlades ansökan på de nordiska samarbetsministrarnas möte i anslutning till sessionen. Samarbetsministrarna konstaterade att det inte går att nå samförstånd om godkännandet av ansökan om fullvärdigt medlemskap. Rådets presidium behandlade ansökan på sitt möte på Island i november. Men presidiet stannade för att inte ställa sig bakom förslaget att bevilja fullvärdigt medlemskap. Presidiet ansåg att det är en fråga som i första hand bör behandlas genom diskussion mellan Danmark och Färöarna.

5. RÖRLIGHET I NORDEN

Fri rörlighet rådde i Norden redan länge innan det blev aktuellt i Europa. Gränsfriheten har under decenniernas lopp varit till stor nytta för Norden och den har också varit en av faktorerna bakom framgångarna och tillväxten i området. Den fria rörligheten i Norden stötte visserligen på problem under 2016. Sverige införde temporärt gränskontroller i november 2015. De som kom till landet från Danmark fick genomgå gränskontroll. Nordiska medborgare som kommit till Sverige från Danmark har inte behövt legitimera sig sedan 1950-talet då den nordiska passunionen infördes. Danmark följde Sveriges exempel i januari 2016 och införde temporärt gränskontroller vid gränsen mot Tyskland. Orsaken var det stora antalet asylsökande. Gränskontrollerna har ansetts hota den fria rörligheten i Norden och livskraften i Öresundsregionen. Hittills har det varit problemfritt att bo i Sverige och arbeta i Danmark och vice versa. Systemet har varit ett exempel på hur den fria rörligheten fungerar i Norden.

Gränskontrollerna var temat för den aktuella debatten vid rådets temasession i Oslo i april 2016. Finlands samarbetsminister Anne Berner höll ett inledande anförande. Hon redogjorde för ett möte som samarbetsministrarna hållit före temasessionen. Där hade de bland annat beslutat att höja integrationsanslagen och effektivisera arbetet för att underlätta konsekvenserna av gränskontrollerna. Fri rörlighet mellan de nordiska länderna är målet. Parlamentarikerna ansåg att det behövs lösningar både på EU-nivå och genom ett intensifierat nordiskt samarbete för att flyktingfrågan ska kunna åtgärdas och gränskontrollerna mellan de nordiska länderna slopas.

Gränskontrollerna som avsågs bli temporära fortsatte ändå hela året. Till en början förlängdes de med en månad i taget, men på sommaren fick länderna tillstånd av Europeiska rådet att förlänga dem med sju månader. Vid Köpenhamnsessionen påpekade den danska statsministern Lars Løkke Rasmussen att Danmark har flexibel gränskontroll i relation till Sverige och Tyskland. Situationen

inom gränskontrollen beror på läget vid EU:s yttre gränser och Danmark både vill och siktar på att återinföra normalläge.

Det transportpolitiska samarbetet i Norden och rundabordssamtal med transportministrarna

Det nordiska trafiksamarbetet har inte någon officiell utformning inom det nordiska samarbetet över lag, så ministerrådet har inte något särskilt transportministerråd. Nordiska rådet har i flera års tid talat för ett intensivare transportpolitiskt samarbete mellan de nordiska länderna. I november ordnades på rådets initiativ ett rundabordssamtal mellan de nordiska transportministrarna och företrädare för rådet.

Sveriges infrastrukturminister *Anna Johansson* öppnade mötet och sade att det är ytterst viktigt att det finns bra och fungerande gränsöverskridande transportmöjligheter. Hon menade att mötet med parlamentarikerna i Nordiska rådet var historiskt och att vi har mycket att vinna på nordiskt transportsamarbete. Däremot avfärdade hon tanken på en samnordisk transport- och infrastrukturstrategi. Som prioritet ville hon se nationella transportplaner och prognoser för framtida trafikströmmar efter dansk och svensk modell som princip för ett tätare nordiskt myndighetssamarbete. Hon berättade att Sveriges riksdag nyligen har förelagts en motion om infrastruktur med fokus på bland annat tillgänglighet, miljöfrågor, fossilfrihet och utsläppsnåla transporter. Urbaniseringen går snabbt framåt i Sverige och då ställs transportsystemet hela tiden inför nya utmaningar samtidigt som det uppstår en regional obalans. För åren 2014–2025 har 100 miljarder svenska kronor avsatts för nya investeringar varav den största enskilda satsningen görs på järnvägar. Sverige tänker öka enbart järnvägsanslagen med 45 procent. Ambitionen är att godstransporterna i större utsträckning ska nyttja vattenvägar och järnvägar i stället för landsvägar. Det finns också planer på en järnväg för höghastighetståg mellan Stockholm, Göteborg och Malmö. Digitaliseringen kring landets framtida infrastruktur, exempelvis självkörande bilar, smarta system och datatillgänglighet, blir avgörande för hur vi lyckas nyttiggöra de framtida lösningarna. Framför allt gränsöverskridande transporter och kontrollerade trafikströmmar ligger enligt Johansson till grund för det nordiska samarbetet på det praktiska planet.

Norge har bra trafikförbindelser, men i nuläget vill landet allt mer satsa på uttryckligen sjötransporter och järnvägar, berättade den norska transportministern *Ketil Solvik-Olsen*. Norges nationella transportplan för 2018–2019 ska föreläggas stortinget sommaren 2017. Det främsta syftet med planen är att korta ner restiderna och reducera utsläppen. Man satsar för närvarande på en nationell motorvägsplan och på infrastruktur i städer, i synnerhet på kollektivtrafik och cykling. De största utmaningarna är de stora flaskhalsarna i trafiken i de fyra största städerna. Det behövs bättre förbindelser till kusten och till hamnarna i norra delen av landet, framför allt med tanke på olje-, fiskförädlings- och aluminiumindustrin. Solvik-Olsen var av samma åsikt som sin svenska kollega att det uttryckligen är intelligenta transportsystem och teknik som är viktigast i det nordiska trafiksamarbetet.

Sigurbergur Björnsson, chef för transportavdelningen vid Islands inrikesministerium, berättade att transportsystemet är av central betydelse för Island och att ny teknik kan ge det gleset befolkade öriket många slags möjligheter att kostnadseffektivt utveckla infrastrukturen och tjänsterna. De största förväntningarna ställs på turismen, som väntas öka med upp till 37 procent i år. Till följd av de ökande turistströmmarna har inte minst flygplatsinfrastrukturen blivit belastad och behöver mer satsningar.

Rådet *Christian Løvenbalck Haxthausen* vid Danmarks transportministerium sade att Danmark inte har någon nationell trafikplan. I stället planeras transportpolitiken via politiska avtal i samverkan med Folketinget. Den danska regeringen prioriterar landsvägarna. Det största pågående projektet är en landsvägs- och järnvägstunnel under Fehmarnsundet. Den ska förbinda Danmark med övriga

Europa. Tunneln blir en av landets viktigaste transportkorridorer och 10 procent av anslagen för byggarbetena kommer från EU. Tunneln ska stå klar senast 2028, men tyvärr har byggarbetena inte kommit i gång i tid.

Den finländska kommunikationsministern Anne Berner komprimerade Finlands fyra transport- och infrastrukturpolitiska huvudmål: vi behöver mer sysselsättning och företagsamhet, digitaliseringen bör utökas, marknaden bör avregleras och vi måste nå klimatmålen. Transportbalken, digitaliseringen samt flyg-, järnvägs- och sjötransporterna är sammankopplade med målen. Dessutom vill Finland att små flygplan ska kunna användas överallt i landet och att rörligheten bättre ska vägas in såväl i kommande lagstiftning som i själva tekniken. Minister Berner inskräppte att infrastrukturen är grunden för alla tjänster. Ålands infrastrukturminister Mika Nordberg framhöll att tillgängliga sjötransporter och farledssamarbete är ytterst viktiga för Åland. Nordberg var den enda ministern som nämnde nedläggningen av ministerrådet för transportpolitik 2005 och ansåg att det var ett dåligt beslut.

Nordiska rådets transportrapportör *Gunvor Eldegard* gav en kort översikt över de transport- och infrastrukturpolitiska frågor och mål som är under behandling i rådet. Enligt Eldegard är transportsektorn ett konkret exempel på nätverkande mellan de nordiska medborgarna och näringslivet. Alla länder är beroende av bra trafikförbindelser, utvecklingen av dem kan inte upphöra vid landsgränserna och de anknypande systemen bör vara kompatibla. Dessutom har de nordiska länderna tillsammans under tecknat Parisavtalet som medför en förpliktelse att reducera utsläppen från trafiken och att överföra trafiken från landsvägarna till järnvägarna. De nordiska järnvägarna måste vara konkurrenskraftiga. I de nationella transportplanerna blir de gränsöverskridande banavsnitten ofta bortglömda.

Ledamot Arto Pirttilahti från den finländska delegationen ansåg att det var ett dåligt och beklagligt beslut att ministerrådet för transportpolitik hade lagts ner. Han framhöll att den avancerande digitaliseringen kräver tätare nordiska kontakter också på regeringsnivå. Utöver insatserna för att stärka järnvägsnätet är enligt honom också bland annat de nordiska flygförbindelserna och de små flygplatserna viktiga. En järnväg till Tromsö och Kiruna är viktig eftersom de nordiska länderna då fortare får tillträde till de asiatiska marknaderna när Nordostpassagen öppnas. De nordiska länderna bör tillsammans göra en strategisk utredning över transport- och infrastruktursamarbetet, som kunde ligga till underlag för ett tätare samarbete.

Nordiska rådet förespråkar en fortsatt och intensifierad dialog med transportministrarna. I sitt ordförandeskapsprogram för nästa år lägger Finland vikt vid det nordiska transportpolitiska samarbetet. Ett konkret mål är att ordna ett rundabordssamtal mellan de nordiska transport- och infrastrukturministrarna 2017. I programmet står det *”Genom att förbättra trafiknätet och infrastrukturen i de nordligaste områdena i Norden, genom att integrera och stärka samarbetet kan man skapa ny tillväxtpotential, förbättra turismens förutsättningar och höja försörjningsberedskapen. De nordiska länderna bör aktivt tillsammans föra trafik- och infrastruktursamarbetet vidare tillsammans med olika aktörer i Norden.”* Med tanke på de här målen är det ytterst viktigt att ett rundabordssamtal ordnas mellan rådet och de nordiska transport- och infrastrukturministrarna.

6. ANDRA ÄRENDEN OCH TEMAN

6.1 Den nordiska arbetsmarknaden

Den före danske ministern och EU-kommissarien *Poul Nielson* fick 2015 i uppdrag av ministerrådet att göra en strategisk utredning om den nordiska arbetsmarknaden. Utredningen om arbetslivs-samarbete är den tredje stora nordiska strategiska utredningen. Den första utredningen (Stolten-

bergs rapport 2009) handlade om samarbetsmöjligheterna inom den nordiska säkerhets- och försvarspolitiken och var utarbetad av Norges före utrikes- och försvarsminister *Thorvald Stoltenberg*. Den andra utredningen (Könbergs rapport 2014) rörde hälsovårdssamarbetet och lades fram av Sveriges tidigare sjukvårds- och socialförsäkringsminister *Bo Könberg*.

Den strategiska utredningen om arbetslivet i Norden överlämnades i juni 2016 till Finlands justitie- och arbetsminister Jari Lindström. Den innehåller 14 förslag till hur arbetslivet kan utvecklas genom nordiskt samarbete. I sitt utredningsarbete har Nielson tagit fasta på att arbetslivets karaktär och arbetsmarknadspolitiken i Norden bygger på gemensamma arbetsformer, normer och värderingar, även om det finns skillnader mellan de nordiska länderna när det gäller arbetsmarknadsområdets uppbyggnad och arbetsmarknadspolitiken. Utifrån detta kan man tala om en nordisk modell som på väsentliga punkter skiljer sig från omständigheterna på arbetsmarknaden i många andra länder, både i Europa och på andra håll i världen.

I den strategiska utredningen uppmanar Nielson till större satsningar på digitalisering och teknisk utveckling. Tekniken utvecklas snabbt samtidigt som pensionsåldern stiger gradvis, vilket ligger till grund för ett behov av nya utbildningsformer. Den nordiska konkurrenskraften kräver nytänkande inom utbildning. Nielson anser att de nordiska regeringarna bör driva på en obligatorisk vuxenutbildning och fortbildning för alla löntagare och ta fram en modell för utbildningen tillsammans med arbetsmarknadsparterna. Vid sidan av arbetstagarnas utbildning och kompetens går rapporten också in på andra utmaningar för det nordiska arbetslivet, som arbetsmiljö, invandring och jämställdhet. Enligt rapporten bör de nordiska länderna försöka hitta flera gemensamma lösningar inom de här områdena, nyttiggöra samarbetet bättre och samordna sin verksamhet mer, också i EU.

Nordiska rådet följde arbetet med rapporten och siktade på att genom dialog påverka slutsatserna och förslagen. Poul Nielson deltog i rådets möten i Helsingfors i januari 2016, där han berättade om utredningsarbetet och tog del av synpunkter från rådets medlemmar på dagens utmaningar i det nordiska arbetslivet. Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden och utskottet för välfärd i Norden tillsatte en arbetsmarknadsgrupp som fick i uppgift att följa arbetet med den strategiska utredningen. Ledamot Ville Skinnari, medlem i den finländska delegationen, ingick i arbetsmarknadsgruppen. Rådets gamla näringsutskott (2015) och arbetsmarknadsgruppen träffade Poul Nielson några gånger och framförde sina synpunkter. Arbetsmarknadsgruppen utformade en lista med en rad olika förslag som skickades till Nielson för att bedömas och eventuellt tas med i utredningen. En debatt om den nordiska arbetsmarknaden fördes också på frågestunden vid sessionen, då rådets parlamentariker fick tillfälle att ställa direkta frågor till Finlands justitie- och arbetsminister Jari Lindström.

De nordiska arbetsministrarna diskuterade Nielsons rapport på sitt möte i november och i minister rådets budget för 2017 finns anslag för uppföljning av rapporten.

6.2 Den nordiska klimatpolitiken

Nordiska rådet har intagit en aktiv roll för att nå målen i FN:s klimatkonvention. Alla nordiska länder ligger i framkant när det gäller målen för att minska utsläppen av växthusgaser. Dessutom har de som ambition att hitta och dela lösningar och bra praxis som globalt kan nyttjas för att begränsa klimatförändringen. Ett exempel är projektet *New Nordic Climate Solutions*, som rådet presenterade vid klimatkonferenserna i Paris och Marrakech.

I samband med utskottsmötena i september 2016 ordnade rådet ett seminarium i Stockholm om smart klimatlagstiftning. Fokus var inställt på de mål och åtgärder som de nordiska länderna själva har föresatt sig för att fullgöra sina åtaganden enligt Parisavtalet. Samtliga länder har mycket ambitiösa mål i det här avseendet. Seminariet sammankallades av Hanna Kosonen, ordförande för utskottet för ett hållbart Norden. Där medverkade ungefär 35 ledamöter från rådet och från utskotten i de nationella parlamenten, bland annat *Satu Hassi*, ordförande för riksdagens miljöutskott.

Vid tiden för seminariet väntade man ännu otåligt på att EU skulle ratificera Parisavtalet, vilket skedde snart efteråt. I sitt inledande anförande pekade Hanna Kosonen på vårt ansvar att sätta i kraft Parisavtalet. Hon sade att utskottet för ett hållbart Norden gör allt det kan för att Europeiska kommissionen ska slutföra ratificeringen. Hon menade att målet 1,5 grader måste nås, eftersom ett utfall på 2 grader innebär betydande förödelse. För att nå målen enligt Parisavtalet behövs det bra praxis och konkreta åtgärder. Omvälvningen inom energibranschen erbjuder konkreta möjligheter som det finns behov av.

Forskningscentret Cicero gav en översikt över koldioxidutsläppen i Norden i dag och över reduktionsmålen. En smart klimatpolitik kräver att alla politikområden i samhällena samordnas. Finland är det enda nordiska landet som har skrivit in en siffra för utsläppsreduktion i lag (-80 procent senast 2050).

Vid seminariet granskades utsläppsfördelningen enligt sektor. I hela Norden står trafiken och industrin för 70 procent av alla koldioxidutsläpp medan 30 procent härstammar från el- och värmeproduktionen. En logisk slutsats är då att elektrifieringen av trafiken är en nyckelfråga när det gäller att nå utsläppsmålen i Norden. Inom energiproduktionen är det mest kostnadseffektivt att utöka andelen solkraft. Överföringskapaciteten bör fyrdubblas fram till 2050.

Vid seminariet diskuterades också jord- och skogsbruket, som står för 10–20 procent av de sammantagna utsläppen i Norden. Det finns skäl att effektivisera användningen av jord- och skogsbrukets sidoströmmar. Inom jordbruket vore det befogat att titta närmare på innovativa lösningar. Ett exempel som nämndes av ledamot Satu Hassi var att insekter kunde användas som foder bland annat inom fiskindustrin.

Utskottet för ett hållbart Norden ska ordna ett nordiskt klimatforum hösten 2017.

6.3 Ensamkommande minderåriga asylsökande

Norden ställdes inför en ny utmaning 2015, när det kom ett exceptionellt stort antal asylsökande. Länderna hade inte berett sig på den här utmaningen. Utskottet för välfärd i Norden ville därför gå närmare in på ämnet och bestämde sig för att ställa in fokus på ett av delområdena. Ensamkommande barn är en särskilt utsatt och sårbar grupp. Utskottet anser att det är viktigt att de asylpolitiska åtgärderna inte urholkar barnens rättigheter eller särskilda behov av omsorg och skydd. Under 2016 satte sig utskottet in i problemen kring minderåriga asylsökande i Norden. Bland annat besökte utskottet förläggningar och förde en dialog med experter och myndigheter. Dessutom träffade politikerna unga som flytt ensamma till Norden.

I anknytning till rådets utskottsmöten i Oslo i april besökte utskottet Hvalstads förläggning i Asker i Norge. Samma tema var agendan för utskottets sommarmöte i Stockholm. För att få en bild av hur mottagningen av minderåriga asylsökande är organiserad i Sverige besökte utskottet socialdepartementet och Migrationsverket och träffade *Emma Henriksson*, ordförande för socialutskottet i riksdagen. Utskottet hade ett möte hos barnombudsmannen, där problemen kring ensamkom-

mande barn togs upp. Dessutom träffade utskottet *Hamza Ibrahim* från Ensamkommandes förbund i Sverige. Han berättade om hur han själv kom ensam till Sverige 2011.

Utifrån möten, besök, bakgrundsinformation och fokusområden fick utskottet en uppfattning om problemen kring ensamkommande minderåriga asylsökande. Utskottet anser att alla minderåriga som vistas i Norden har rätt till en god och trygg uppväxt och till respekt för barnens rättigheter i alla nordiska länder i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter. Vid Köpenhamnsessionen lämnade utskottet ett utskottsförslag med en rad insatser för att underlätta för ensamkommande minderåriga asylsökande och stärka deras rättigheter med avseende på konventionen. Utskottet föreslog bland annat att behandlingstiderna skulle kortas ner oberoende av åldersbestämning och att nya trygga utvisningsrutiner skulle införas.

7. BUDGETEN FÖR NORDISKT SAMARBETE

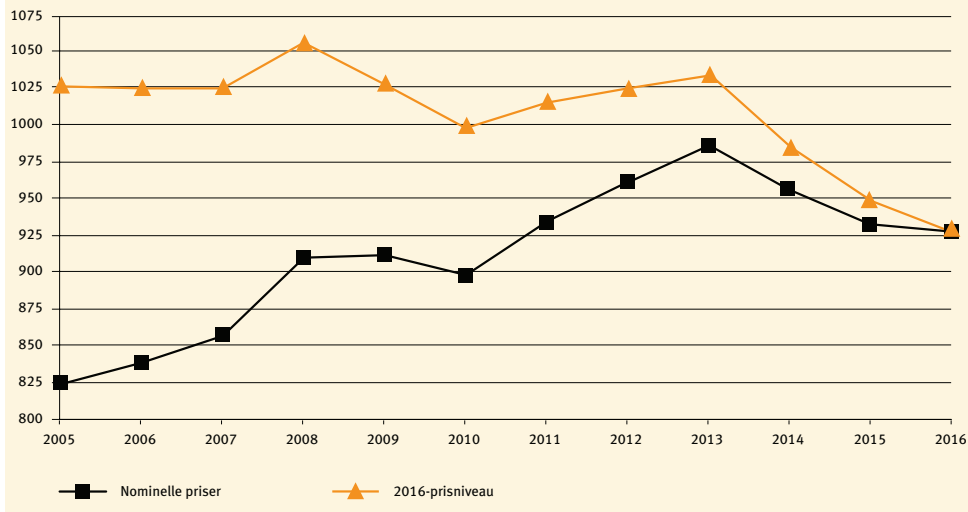
Den sammantagna utgiftsramen för Nordiska ministerrådet 2016, dvs. det officiella nordiska regeringssamarbetet, var 927 546 000 danska kronor (ca 125 miljoner euro). Den reella budgetramen var således en procentenhet mindre än 2015. Nedskärningen i budgeten motsvarar en besparing på 9,2 miljoner danska kronor (ca 1,2 miljoner euro). Den fördelades mellan de två största sektorerna, alltså budgeten för samarbetsministrarna (-70 %) och utbildnings- och forskningsområdet (-30 %). Budgetarna för alla andra sektorer höll samma nivå som 2015. Ministerrådets budget används till att finansiera bland annat gemensamma nordiska projekt inom tio olika sektorer plus de nordiska institutionernas och samarbetsorganisationernas verksamhet. Finlands finansiella bidrag till budgeten uppgick till 143 599 000 danska kronor (ca 19,3 miljoner euro).

Nordiska rådets budget uppgår till drygt 36 miljoner danska kronor (ca 4,8 miljoner euro). Det är en administrativ budget för bland annat följande utgifter: bidraget till partigrupperna, mötes- och resekostnader, utskottsarbetet, tolkning och översättning, publikationer och administrativa utgifter, inklusive personal. Sammanlagt kostar det nordiska samarbetet årligen knappt fyra euro per finländare.

Budgeten för det nordiska samarbetet finansieras i första hand genom direkta betalningar. De fastställs enligt en särskild fördelningsnyckel. Den bygger på varje lands andel av den sammanlagda bruttonationalinkomsten för de nordiska länderna till produktionskostnadspriser enligt uppgifterna för de två senaste granskningsår som stått till förfogande.

Ländernas finansiella bidrag i procent åren 2013–2016

	2013	2014	2015	2016
Danmark	22,3	21,0	20,0	19,4
Finland	17,4	16,3	15,5	15,7
Island	0,7	0,7	0,7	0,8
Norge	29,3	30,6	31,5	32,3
Sverige	30,3	31,4	32,3	31,8
Totalt	100,0	100,0	100,0	100,0



Budgetprocessen i Nordiska rådet

Den nordiska budgeten är ett instrument för politiken. Det är Nordiska ministerrådet som tar fram budgetförslaget och Nordiska rådet som godkänner det. Enligt artikel 64 i Helsingforsavtalet ska Nordiska ministerrådet lägga fram sitt förslag till budget för Nordiska rådet för yttrande. Nordiska rådet kan föreslå förändrade prioriteringar inom den av ministerrådet angivna finansiella ramen. Om inte synnerliga skäl kan anföras ska ministerrådet följa rådets rekommendation. Med andra ord har rådet stort inflytande när det gäller budgeten.

Ministerrådet och rådet förhandlar om budgeten hela kalenderåret. I rådet är det presidiet som svarar för budgetarbetet och partigrupperna utser en ansvarsperson som deltar i budgetförhandlingarna. Budgetprocessen för 2017 började i ministerrådet redan 2015, då presidiet och de nordiska samarbetsministrarna höll ett möte i samband med sessionen i Reykjavik. Där diskuterades de allmänna linjevalen i budgeten. Presidiet träffade den finländska samarbetsministern Anne Berner i anknäring till mötena i januari för att diskutera rådets generella budgetförslag för 2017. I budgetförhandlingarna har rådet påpekat att den nordiska budgeten inte får skäras ned ytterligare och budgeten för år 2017 kommer att vara på samma nivå som år 2016.

Även partigruppernas budgetansvariga sammanträdde flera gånger under året, bland annat i samband med mötena i april och i juli, och träffade Anne Berner. Efter partigruppernas sommarmöten lämnade grupperna in konkreta ändringsförslag till budgetförslaget. Partigruppernas budgetansvariga sammanträdde på nytt i Köpenhamn i september för att besluta vilka ändringsförslag som skulle prioriteras vid förhandlingarna med ministerrådet. Efter förhandlingarna höll rådets president Henrik Dam Kristensen och vice president Mikkel Dencker ett möte med Anne Berner, ordförande för de nordiska samarbetsministrarna och Finlands samarbetsminister. De förhandlade om rådets ändringsförslag till ministerrådets budgetförslag. Mötet utmynnade i att parterna kom överens om ändringar och justeringar i ministerrådets budget för 2017. Budgeten godkändes slutgiltigt av hela rådet i plenarförsamlingen vid Köpenhamnsessionen. Den finländska presidenten i Nordiska rådet leder budgetarbetet i rådet 2017 och svarar för förhandlingarna med ministerrådet. Förhandlingarna hålls i första hand med samarbetsministern i Norge, som innehar ordförandeskapet i ministerrådet.

BILAGA 1 Finlands delegation 2016

BILAGA 2 Framställningar, rekommendationer och interna beslut 2016

BILAGA 3 Nordiska rådets priser 2016

BILAGA 4 Finlands ordförandeskapsprogram i Nordiska rådet 2017

BILAGA 1

FINLANDS DELEGATION 1.1. – 31.12.2016

Medlemmar

Valda medlemmar

Arhinmäki, Paavo, vänst
Eerola, Juho, saf, ordförande
Elo, Simon, saf
Feldt-Ranta, Maarit, sd, viceordförande
Haglund, Carl, sv (t.o.m. 30.7)
Henriksson, Anna-Maja, sv (fr.o.m. 8.9)
Honkonen, Petri, cent
Huhtasaari, Laura, saf
Juvonen, Arja, saf
Karimäki, Johanna, gröna
Koski, Susanna, saml
Kosonen, Hanna, cent
Kulmuni, Katri, cent
Kärnä, Mikko, cent
Lundberg, Britt, ÅC
Pirttilahti, Arto, cent
Rydman, Wille, saml
Skinnari, Ville, sd
Staffas, Mikael, Lib
Tuomioja, Erkki, sd
Vartiainen, Juhana, saml

Suppleanter

Andersson, Li, vänst (t.o.m. 27.9)
Biaudet, Eva, sv (fr.o.m. 8.9)
Halmeenpää, Hanna, gröna
Henriksson, Anna-Maja, sv (t.o.m. 8.9)
Häkkänen, Antti, saml
Jalonen, Ari, saf
Jonsson, Axel, ÅF
Kymäläinen, Suna, sd
Laitinen-Pesola, Jaana, saml
Lintilä, Mika, cent
Louhelainen, Anne, saf

Maijala, Eeva-Maria, cent
Mikkonen, Krista, gröna
Modig, Silvia, vänst (fr.o.m. 28.9)
Parviainen, Ulla, cent
Räsänen, Joonas, sd
Sirén, Saara-Sofia, saml
Talja, Martti, cent
Tavio, Ville, saf
Wallin, Harry, sd
Wallinheimo, Sinuhe, saml
Wikström, Tony, ÅSD

Delegationens arbetsutskott

Eerola, Juho, saf, ordförande
Arhinmäki, Paavo, vänst
Feldt-Ranta, Maarit, sd, viceordförande
Haglund, Carl, sv (t.o.m. 30.7)
Karimäki, Johanna, gröna
Kulmuni, Katri, cent
Lundberg, Britt, ÅC (t.o.m 2.11)
Rydman, Wille, saml
Staffas, Mikael, Lib (fr.o.m. 2.11)

Medlemmar i presidiet, utskott, kommittéer och arbetsgrupper

Presidiet

Haglund, Carl, sv (t.o.m. 30.7)
Lundberg, Britt, ÅC (fr.o.m. 27.9)
Rydman, Wille, saml
Tuomioja, Erkki, sd

Utskottet för kunskap och kultur i Norden

Arhinmäki, Paavo, vänst
Feldt-Ranta, Maarit, sd
Henriksson, Anna-Maja, sv (fr.o.m. 27.9)
Huhtasaari, Laura, saf, viceordförande
Karimäki, Johanna, gröna
Lundberg, Britt, ÅC (t.o.m. 26.9)

Utskottet för ett hållbart Norden

Elo, Simon, saf
Koski, Susanna, saml
Kosonen, Hanna, cent, ordförande

Kärnä, Mikko, cent

Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden

Eerola, Juho, saf
Kulmuni, Katri, cent
Pirttilahti, Arto, cent
Skinnari, Ville, sd
Vartiainen, Juhana, saml

Utskottet för välfärd i Norden

Honkonen, Petri, cent
Juvonen, Arja, saf
Staffas, Mikael, Lib

Kontrollkommittén

Koski, Susanna, saml (suppleant Häkkänen, Antti, saml)

Valkommittén

Eerola, Juho, saf
Feldt-Ranta, Maarit, sd, viceordförande
Haglund, Carl, sv, ordförande (t.o.m. 30.7)

Budgetgruppen

Eerola, Juho, saf
Pirttilahti, Arto, cent

Gränshindergruppen

Kulmuni, Katri, cent, ordförande
Lundberg, Britt, ÅC

Arbetsmarknadsgruppen

Skinnari, Ville, sd

Nordiska kulturfondens styrelse

Arhinmäki, Paavo, vänst (suppleant Juvonen, Arja, saf)

Nordiska Investeringsbankens kontrollkommitté

Pirttilahti, Arto, cent

Parlamentariska Östersjökonferensens ständiga kommitté

Rydman, Wille, saml

BILAGA 2

NORDISKA RÅDETS FRAMSTÄLLNINGAR, REKOMMENDATIONER OCH INTERNA BESLUT 2016

Rek 1/2016 Barn och unga i Norden -en tvärspektoriell strategi för Nordiska ministerrådet 2016-2022 (B305)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet,

att genomföra "Ministerrådsförslag: Barn och unga i Norden – en tvärspektoriell strategi 2016-2022" under hänsyn till de synpunkter som framförs i betänkandet.

Rek 2/2016 Flygsäkerhet och arbetsvillkor inom flyget (A 1647/näring)

Nordiska rådet rekommenderar de Nordiska ländernas regeringar,

att ta initiativ till en översyn av villkoren inom flyget kopplat till flygsäkerhet, anställningsvillkor och rättvis konkurrens samt

att ta gemensamma initiativ för att lyfta fram frågan om flygsäkerhet och arbetsvillkor på Nordisk, Europeisk och internationell nivå.

Rek 3/2016 Mobilitet och rättvis konkurrens (A 1624/näring)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet,

att ta initiativ till en förstudie kring hur en samlad informationstjänst för arbetstagare, arbetsgivare och små- och mellanstora företag i hela Östersjöregionen kunde byggas upp och långsiktigt finansieras.

att ta initiativ till ett samarbete inom (minst) Norden, kring hur nationell information till små- och mellanstora företag bättre kan samordnas och tillgängliggöras på nordisk nivå.

Rek 4/2016 Udredning af affaldsstrømmene i Norden (A 1662/miljö)

Nordisk råd rekommenderar Nordisk ministerråd,

å kartlegge avfalls-strømmene mellom de nordiske land og mellom Norden og andre regioner og hvordan de har utviklet seg i løpet av de seneste 10 år, og hvilke faktorer som har påvirket utviklingen

å undersøke om de nordiske lands respektive regelverk, støtteordninger og avgifter på avfallsområdet medvirker eller motvirker mål om å øke den andel av avfall som går til materiell gjenvinning i de enkelte nordiske land.

Rek. 5/2016 Samarbejdsprogram for FJLS 2017-2020 (B 307/holdbart)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd,

å prioritere innsatser mot spredning av antibiotisk resistens i jordbruket, jfr. innsatsområdet One Health, sunde dyr og dyrevelferd

å søke felles nordisk posisjon i forhandlinger om viktige EU rettsakter som faller under innsatsområder i samarbeidsprogrammet og å søke samordning for å unngå at det oppstår grensehinder ved implementeringen av EU direktiv

å inkludere under innsatsområdet Økt motstandskraft og mindre klimapåvirkning i primær produksjon, oppfølging av utredningen om klimaendringene og primærproduksjonen i Norden fra 2014, forsuringen av havmiljøet og problemene med forvaltningen av felles fiskebestander

å inkludere under innsatsområdet Bæredyktig forvaltning av biologiske ressurser, tiltak som kan bidra til å redusere akvakulturens negative innvirkning på biologisk mangfold

å inkludere under innsatsområdet Bæredyktig forvaltning av biologiske ressurser, tiltak som bidrar til at Norden kan utnytte sitt potensiale til bærekraftig produksjon av mat og bioenergi
å gjennomføre Ministerrådsforslag B 307/holdbart om samarbejdsprogram 2017-2020 for

ministerrådet for fiskeri, havbrug, jordbrug, levnedsmidler og skovbrug og inndra Nordisk råds synspunkter ved utviklingen av de konkrete innsatser.

Rek. 6/2016 Samarbejdsprogram om integration af flygtninge og indvandrere (B 311/velfærd)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at gennemføre Ministerrådsforslag vedrørende nordisk samarbejdsprogram om integration af flygtninge og indvandrere

at samarbejdsprogrammet gennemføres under hensyntagen til rekommandationerne i A 1682/velfærd: Udvalgsforslag om uledsagede flygtningebørn

at udveksle og udvikle modeller/metoder til at øge beskæftigelsen blandt flygtninge og indvandrere og dermed forbedre integrationen.

Rek. 7/2016 Riktlinjer för samarbetet med grannarna i väst (B 309/presidiet)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at gennemføre nye retningslinjer for samarbejdet med naboerne i vest.

Rek. 8/2016 Brandmäns cancerdödlighet och vissa cancers klassificering (A 1677/välfärd)

Nordisk Råd rekommenderar Nordisk Ministerråd,

att sammanställa en samlad nordisk forskningsstudie kring olika yrkesgruppers (härunder brandmän) risk för cancersjukdomar, i syfte att ge en mer heltäckande bild av forskningen inom detta område.

Rek. 9/2016 Brandmäns cancerdödlighet och vissa cancers klassificering (A 1677/välfärd)

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske regeringer,

att utveckla företagshälsovården och arbetsrutiner så att arbetstagars exponering for cancerframkallande ämnen reduceras och övervakas.

Rek. 10/2016 Fælles medicinindkøb (A 1703/velfærd)

Nordisk Råd rekommenderar Nordisk Ministerråd,

at udarbejde en nordisk aftale om fælles indkøb af medicin og medicinsk udstyr.

Rek. 11/2016 Gemensamma åtgärder mot trakasserier och stalkning i Norden (A 1660/medborgar)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet,

att belysa den övergripande problematiken kring trakasserier genom att arrangera en nordisk konferens för utbyte av erfarenheter om trakasserier av olika slag inklusive sexuella trakasserier på arbetsplatsen, näthat och stalkning.

Rek 12/2016 Nordisk Ministerråds samlede budget 2017 (B 312/præsidiets)

Nordisk Råd rekommenderar Nordisk Ministerråd,

at avsette 3,413 MDKK til Nordjobb i 2017.

at fortsette å arbeide med den påbegynte analysen som omhandler koordinering og gjensidig informasjonsutveksling når det gjelder autorisasjoner for helsepersonell med det formål å vurdere sikkerhet, samt avsette opp til 0,3 MDKK hvis nåværende finansiering ikke er tilstrekkelig.

at gjenbruk av avfall er et prioritert område i det nordiske samarbeidet. NMR vil i 2017 gjennomføre en analyse og avsette de nødvendige ressurser for å avdekke om nasjonale regelverk, støtteordninger og avgifter på avfallsområdet fremmer eller hemmer måloppnåelse om økt gjenbruk av avfall.

at avsette 1,0 MDKK til å styrke arbeidet med samfunnssikkerhet i Baltikum og Østersjøregionen.

at arbeidet med bioenergi, herunder matavfall, fortsatt blir en viktig komponent i det nordiske

samarbeidet. I 2017 gjennomføres en studie som skal undersøke muligheter for videreutvikling av det nordiske samarbeidet innenfor biobrensel og transportsektoren. Studiet skal inkludere eventuelle forslag fra gjennomlysningen av energisektoren som er ferdig mars 2017.

att avsette opp til 1,0 MDKK til å utrede om initiativer angående mobilitet og rettferdig konkurranse på arbeidsmarkedet med særlig fokus på små og mellomstore virksomheter i Baltikum.

Rek 13/2016 Integrasjon af asylbørn og alle skoleformers ansvar (A 1675/kultur)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet,

att afholde en fælles nordisk konference, hvor der sættes fokus på god integration af asylbørn, herunder god praksis hvor integrationen er lykket særlig godt og en drøftelse af alle skoleformers ansvar i forbindelse med integration.

Rek 14/2016 Idrætstopmøde (A 1678/kultur)

Nordiska rådet rekommenderar De nordiska regeringarna,

att samarbejde med de nordiske idrætsorganisationer omkring afholdelse af et nordisk topmøde hvert andet år med fokus på sport og idræt.

Rek 15/2016 Ökad och hållbar turism i Norden (A 1656/näring)

Nordiska Rådet rekommenderar Nordisk Ministerrådet,

att igångsätta en kartläggning där försöker att kvantifiera mervärdet av ett mer systematiskt nordiskt samarbete på turismområdet, baserat på tidigare erfarenheter och kvalificerade framtidsprognoser.

att ta fram ett förslag till ett sammanhållet program för ett långsiktigt, holistiskt turismsamarbete i Norden.

att med utgångspunkt i de olika hållbarhets- och kvalitetsmärkningar som finns i de nordiska länderna idag, sträva efter att samlas kring gemensamma märkningar för att underlätta det för entreprenörer och besökare att fatta väl underbyggda beslut kring hållbarhet/kvalitet och produktion/konsumtion av turisttjänster med utgångspunkt i hela Norden.

att avsätta utvecklingsmedel för att kunna stödja nya nordiska samarbeten såväl vad gäller marknadsföring, framtagandet av jämförbar statistik, som tillrättaläggandet av infrastrukturen till nordiska destinationer m.m.. Däri kan också ingå stöd till koordinering, men även till insatser avsedda för mindre entreprenörer/destinationer för att dessa ska kunna synliggöra sina tjänster/destinationer till den ökande mängden besökare.

att ta initiativ till ett samarbete mellan privata destinationsägare för att dessa ska inleda ett samarbete för att kunna erbjuda besökare uppskattade och lärorika upplevelser från Norden, exempelvis tematiska Norden-resepaket.

Rek 16/2016 Nationell koordinering för fler besökare till Norden (A 1656/näring)

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska ländernas regeringar,

att efter nordiska samråd, justera mandatet till de nationella Visit-organisationerna, så att dessa i högre grad än idag får som en del av sina nationella uppdrag att koordinera sig och samarbeta nordiskt för att locka fler besökare till Norden. I denna justering bör ingå nya succékriterier varpå de nationella turistrådens resultat kan mätas.

Rek 17/2016 Harmonisering av regler for merking av matvarer (A 1676/holdbart)

Nordisk råd rekommanderer De nordiske regeringene,

å følge opp på anbefalingen fra statsministrenes Grønn vekst initiativ om harmonisering av regler for merking av matvarer i forhold til siste forbruksdag.

Rek 18/2016 Udnyttelse af madaffald og bekæmpelse af madspild (A 1676/holdbart)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

å udvikle forslag til vejledning for mattrygghet ved fordeling av mat som doneres til velgjørende formål av detaljhandelen og restauranter

å igangsette nye initiativer innenfor Nordisk ministerråds miljø-handlingsprogram for å begrense matsvinn på alle nivåer, og at relevante sektorer i Ministerrådet involveres i de konkrete aktiviteter

å gi Nordisk Energiforskning (NEF) i oppdrag, eventuelt i samarbeid med Nordisk Innovation, å igangsette aktiviteter, som kan understøtte en utvikling hvor organisk avfall og restprodukter i voksende grad blir omdannet til energi, og skape klarhet om økonomiske og miljømessige fordeler og ulemper ved alternative løsninger.

Rek 19/2016 Harmonisering av branschregler samt validering för underlättad mobilitet (A 1665/näring)

Nordiska Rådet rekommanderer Nordisk Ministerrådet,

att ta initiativ till diskussioner över nationsgränserna med de olika branschorganisationerna, om att harmonisera deras branschregleringar i syfte att skapa en gemensam Nordisk arbetsmarknad inom respektive branschens område. Detta kunde till exempel göras i form av nordiska pilotprojekt som understödjer/kompletterar EUs pilotprojekt kring European Professional Card och dessas fokus på industribranscherna (inklusive bygg), samt social- och hlsobranscherna

att kartlägga nuvarande nationella valideringsregler samt dela best practice vad gäller valideringen av de reglerade yrkena, i syfte att underlätta mobilitet inom olika yrkesgrupper generellt, samt för att underlätta upptagandet av den nyinflyttade arbeidskraften.

Rek 20/2016 Nationell hantering av validering av yrkeskvalifikationer (A 1665/näring)

Nordiska rådet rekommanderer De nordiska regeringarna,

att se över sina krav på og hantering av ansökningar om validering av examina/yrkeskvalifikationer i relation till övriga nordiska länder og den nyinflyttade arbeidskraften, i syfte att underlätta og påskynda handläggningen av sådana ansökningar.

Rek 21/2016 Felles nordisk innsats for en giftfri hverdag (A 1657/holdbart)

Nordisk råd rekommanderer de nordiske regjeringer

1) att arbeta för ett generellt förbud i EU mot de fyra hormonstörande ftalaterna DEHP, DBP, BBP og DIBP i produkter som barn kommer i kontakt med

2) att fra 2019 innfør et generelt forbud i Norden mot de fyra hor-monforstørrende ftalaterna DEHP, DBP, BBP og DIBP i produkter i Norden som barn kommer i kontakt med, hvis EU ikke har innført tilsvarende forbud innen utgangen av 2017

3) att i fellesskap att ta fram og sætta regler mot bruk av hlsoskad-liga kemiska ämnen i byggprodukter som används för att konstru-era golv- vägg-, og innertaksektioner

4) å utvikle og vedta en ordning som fremmer utfasing av uønskede kjemikaler ved at det utarbeides en offisiell nordisk liste over uønskede kjemikaler, og at det vedtas regler i hvert nordisk land som forplikter importører og produsenter til å opplyse om deres produkter inneholder stoffer som fremkommer på den nordiske lis-ten

5) å arbeide for endringer av EU lovgivning med sikte på å unngå en situasjon hvor kjemikaler som blir regulert intern i EU/EØS fritt kan importeres i produkter fra ikke EU/EØS-land.

Rek 22/2016 Felles nordisk innsats for en giftfri hverdag (A 1657/holdbart)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd,

6) å opprette et felles nordisk kunnskapscenter for giftfri hverdag og hvilke alternativer som kan substituere giftige emner

7) å utrede muligheten for å sette nasjonale regler om anvendelsen av kjemikaler og hormonforstyrrendestoffer i tilfeller hvor EU re-gelverk vurderes mangelfull

8) å kontinuerlig oppdatere kriterier innenfor miljømerket Svanen for å sikre at svanemerkede produkter ikke inneholder kjemikaler og hormonforstyrrendestoffer, som vurderes *risikable i forhold til skadelige helse- og/eller miljøpåvirkning*.

Rek 23/2016 Uledsagede flygtningebørn (A 1682/velfærd)

Nordisk råd rekommanderer de nordiske landes regeringer,

at minimere ventetiden for sagsbehandlingen af asylansøgninger fra de uledsagede flygtningebørn (A)

at de uledsagede flygtningebørn i ventetiden for afgørelsen af deres sag tilbydes undervisning, fritidsaktiviteter og andre relevante tilbud for det enkelte barn (B)

at koordinere de nordiske registreringer af de modtagne asylbørn (C)

at ingen uledsagede børn udvises medmindre børnene kan modtages sikkert af familiemedlemmer eller andet netværk, der *både har* vilje og evne til at tage imod dem (D)

at prioritere en tidlig og vedvarende sprogindsats for hvert enkelt barn for med henblik på *at* fremme god integration (E)

at fremme udviklingen af bedre og mere sikre medicinske metoder for aldersvurdering af asylbørn, og *at* vurderingen foregår af uafhængige fagfolk med relevant kompetence og kendskab til etnicitet og kultur (F)

at inddrage frivilligsektoren i omsorgsarbejdet omkring de uledsagede asylbørn (G)

at sikre at asylbørnene har fri adgang til helbredsundersøgelser, medicinsk og psykologisk hjælp samt juridisk orientering om deres rettigheder (H)

at efterforske forsvundne asylbørn på lige fod med andre forsvundne personer (I).

Rek 24/2016 Fri rörlighet, öppenhet och samarbete inom Norden (A 1671/presidiet)

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna,

att samråda med alla de övriga nordiska regeringarna om eventuella planer på skärpning av regler som kan få negativa konsekvenser för det nordiska samarbetet om passkontroll.

Rek 25/2016 Nordisk strategi för att minska antalet fallolyckor (A 1648/välfärd)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

att Nordens välfärdscenter (NVC) får i uppdrag *att* arbeta för *att* antalet fallolyckor minskar, till exempel genom ett nordiskt nätverk där kunskap och erfarenheter utbyts eller genom en nordisk konferens på temat.

Rek 26/2016 Hörsel- och synnedsättning

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet,

att stärka insatserna inom funktionshinderforskning med speciellt fokus kring döva och personer med kombinerad hörsel- och synnedsättning och *ta fram jämförbar statistik - eventuellt genom NOMESKO och NOSOSKO på området i syfte att underlätta vardagen för hörsel- och synskadade*

att genomföra en gemensam nordisk konferens på temat hörsel- och synnedsättning där syftet är *att lyfta fram goda exempel från de nordiska länderna om hur man kan jobba för att underlätta vardagen för hörsel- och synskadade genom samordnade insatser*.

Rek 27/2016 Nordic Master

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet,

att göra ramprogrammet Nordic Master permanent i form av en programperiod för tiden 2017-2021.

Rek 28/2017 Nordiskt Samarbetsprogram för Regional utveckling och planering 2017-2020

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet,

att Genomföra samarbetsprogrammet för regional utveckling och planering 2017-2020, efter beaktande av Nordiska rådets kommentarer i detta betänkande.

IB 2/2016 Nordiskt kontor i Bryssel (A 1667/presidiet)

Nordiska rådet beslutar,

att Nordiska rådet anställer en person, baserad i Bryssel, med särskild ansvar för kontakter och koordination med de nordiska MEP'arna, samt med andra nordiska och för Norden relevanta aktörer i Bryssel i 2017 (-2019).

IB 3/2016 Revideret Forretningsorden for Nordisk Råd (A 1681/præsidiets)

Nordisk Råd beslutter,

at Nordisk Råd ophæver gældende Forretningsorden for Nordisk Råd og vedtager ny Forretningsorden for Nordisk Råd med virkning fra den 1. januar 2017.

BILAGA 3

Rådets priser

Nordiska rådet delar årligen ut fem priser: litteraturpriset, filmpriset, musikpriset, natur- och miljöpriset och sedan 2013 också ett barn- och ungdomslitteraturpris. Priserna uppgår till 350 000 danska kronor, alltså ungefär 47 000 euro, och de delas ut i samband med rådets årliga session. Denna gång offentliggjordes mottagarna och priserna delades ut i danska rundradion DR:s konsertsal.

Rådets äldsta pris, litteraturpriset, tilldelades denna gång den svenska författaren *Katarina Frostenson* för diktsamlingen *Sånger och formler*. "I hennes dikter, skenbart strama men i själva verket mycket generösa, sker ständiga förvandlingar i vilka livets mångskiftande märkvärdighet gestaltas" står det i motiveringen. De finländska nominerade var *Sirpa Kähkönen* med boken *Graniittimies* ('Granitmannen') och *Sabine Forsblom* med romanen *Maskros gudens barn*.

Musikpriset gick till dansken *Hans Abrahamsen* för sångcykeln *Let Me Tell You*. I motiveringen står det att det "känslomässiga uttrycket är fantastiskt detaljerat och starkt i sina många fasetter, speciellt i den långa avslutande sången (liksom i Mahlers *Das Lied von der Erde*), där verkets många förgreningar sammanförs och hela konceptet binds ihop". Finlands nominerade var *Sebastian Fagerlund* med konserten *Mana* och *Antti Paalanen* med verket *Meluta* för dragspel.

Filmpriset tilldelades den norske regissören och manusförfattaren *Joachim Trier*, manusförfattaren *Eskil Vogt* och producenten *Thomas Robsahm* för filmen *Louder Than Bombs*. I motiveringen står det så här: "Joachim Trier och hans team har begått en konstnärlig bedrift som är uttryck för berättarkonst på en helt ny nivå. Den komplexa strukturen, det emotionella djupet och förmågan att krossa klichéer borde göra detta verk till obligatoriskt studiematerial på filmskolor världen över." Finlands nominerade var *Hymyilevä mies* (Den lyckligaste dagen i Olli Mäkis liv) av *Juho Kuosmanen* (regissör och manusförfattare), *Mikko Myllylahti* (manusförfattare) och *Jussi Rantamäki* (producent).

Den isländske författaren *Arnar Már Arngrímsson* mottog barn- och ungdomslitteraturpriset för boken *Sölvasaga unglings* ("Sölvi, sagan om en yngling"). Bedömningskommitténs motivering lyder så här: "Författaren lyckas i sin debutroman skapa en person som är intressant, underhållande, irriterande, sökande och fascinerande. Kulturvärldar krokar i berättelsens språk, texten är en livfull blandning av ungdomars jargong och den äldre generationens skriftspråk." Finland hade nominerat *Koira nimeltään Kissa* av *Tomi Kontio* och *Elina Warsta* och *Lohikäärmeunia* (Dröm om drakar) av *Sanna Tahvanainen* och *Jenny Lucander* (illustrationer).

Miljöpriset gick till danskarna *Stian Olesen* och *Klaus B. Pedersen* för appen *Too Good To Go*. Appen fick priset "eftersom tjänsten på ett innovativt digitalt, enkelt och populärt sätt bidrar till att ändra konsumenters och företags attityder till matspill och resursanvändning". De finländska nominerade var *Aidon Smarta* elmätare och *Nätskolan ENO*.

”YHDESSÄ – TILLSAMMANS”

FINLANDS ORDFÖRANDESKAPSPROGRAM I NORDISKA RÅDET 2017

Ordförandeskapsårets teman

Finland fungerar som ordförande i Nordiska rådet år 2017. Ordförandeskapslandet utarbetar ett program av vilket årets prioriteringar framgår.

De tre huvudtemana för Finlands ordförandeskapsprogram är Det bildade Norden, Den rena energins Norden och Det nätverkande Norden.

Det bildade Norden betyder att man lyfter fram nordiskt kunnande och utbildning samt folkbildning och -kultur. Den rena energins Norden innebär främjandet av de nordiska energimarknaderna och bioenergi samt samnordisk uppföljning av COP-21 beslutet i Paris. Det nätverkande Norden fäster uppmärksamhet vid arktiska frågor, mobilitet och dess hinder i Norden.

Tvärsnitt temat för ordförandeskapsprogrammet är **undanröjandet av gränshinder**. Temat för Finlands 100-års jubileum ”Yhdessä – Tillsammans” syns tydligt i ordförandeskapsprogrammet.

Undanröjandet av gränshinder

Mobiliteten mellan de nordiska länderna är viktig och hör tätt samman med ekonomisk tillväxt och ökad sysselsättning. Finland vill under sitt ordförandeskap kraftigt lyfta fram gränshinder och deras undanröjande i politiskt fokus. Hur ska man undanröja gränshinder, hur kan man förhindra att nya gränshinder uppstår och hur ska man sprida information i frågan till såväl de nationella parlamenten som till ministerierna? Gällande mobiliteten är målet att göra vardagen enklare för invånarna i Norden.

Yhdessä – Tillsammans

Finland och de nordiska länderna har levt över 200 år utan att kriga sinsemellan. År 2017 fyller Finland jämnt hundra år som självständig stat samtidigt som landet fungerar som ordförande i Nordiska rådet. Finland som en självständig stat är en självklar del av det nordiska samarbetet. De andra nordiska länderna kommer att få höra om Finlands historia och det viktiga året firas tillsammans med den nordiska familjen. Samtidigt hör finländarna om hur viktig den nordiska gemenskapen har varit och är ännu idag för Finland.

Nordiska rådet behandlar allt fler frågor som rör utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik. Precis som de tidigare ordförandeskapsländerna betonar även Finland betydelsen av en nordisk utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik. Nordiska rådet spelar en viktig roll då det gäller att föra dessa ärenden vidare och frågan är nu hur de nordiska länderna skulle kunna samarbeta ännu mer inom dessa sektorer. Genom att till exempel bjuda in de nordiska biståndsministrarna till rådets session kan man föra diskussioner om frågor som rör hanteringen av globalisering samt att åstadkomma ett tätare samarbete mellan de nordiska biståndsministrarna.

Det bildade Norden

Gemensamt och karakteristiskt för de nordiska samhällena är öppenhet inom kunskap och kultur. De nordiska länderna förenas av ett mångsidigt och aktivt konst- och kulturliv, medborgarsamhälle, en stark demokrati, jämlikhet och jämställdhet.

Det nordiska samarbetet gör det möjligt för tusentals skolelever, studeranden, forskare samt konstnärer och andra kulturarbetare att bilda nätverk och röra sig i Norden årligen. Utbildnings- och kultursamarbetets rörlighet i Norden måste stödjas genom att undanröja gränshinder som begränsar rörligheten samt genom att särskilt uppmuntra unga att delta i det nordiska utbildnings- och kulturutbytet.

Flyktingkrisen utmanar de nordiska samhällena att hitta nya lösningar och verksamhetsmodeller för att kunna trygga välfärden för alla medlemmar i samhället. Inläring och utbildning spelar en nyckelroll i att förhindra marginalisering och utgör ett redskap för integrationsfrämjande. Utbildning är särskilt viktigt med tanke på framtiden för de barn och unga som anländer ensamma. Med hjälp av kultur, konst och idrott kan man även främja integrationen. Genom att delta i frivillig- och kulturverksamhet kan alla invånare i Norden, inklusive nyanlända, få uppleva att de är en del av den nordiska gemenskapen.

Digitaliseringen har medfört många nya möjligheter till nordiska inlärnings- och kulturmiljöer. Tekniken har gjort kulturen och konsten öppnare och erbjuder nya metoder att fritt kunna skapa, uppleva och konsumera kultur. Genom att stärka digitaliseringen i skolorna, det vill säga utnyttja ny pedagogik och nya inlärningsmiljöer, är Norden även i framtiden ett av de ledande länderna inom inläring och utbildning.

Konkreta mål för ordförandeskapsåret:

- 1) Att utöva påtryckning på de nordiska regeringarna att lösa de gränshinderproblem som hör samman med ömsesidigt erkännande av yrkeskvalifikationer och främja en gemensam implementering av EU:s direktiv om yrkeskvalifikationer.**
- 2) Att utreda de gränshinder som nordiska kulturarbetare stöter på och besluta om fortsatta åtgärder.**
- 3) Att undanröja gränshindret för vuxenutbildning som gäller Finland.**
- 4) Att uppmuntra de nordiska regeringarna till att dela med sig av bästa praxis gällande undervisningsformer för barn och ungdomar i en sårbar ställning.**
- 5) Att få nordiska högskolor att utöka antalet samnordiska program.**

Bakgrundsinformation:

- 1) Att utöva påtryckning på de nordiska regeringarna att lösa de gränshinderproblem som hör samman med ömsesidigt erkännande av yrkeskvalifikationer och främja en gemensam implementering av EU:s direktiv om yrkeskvalifikationer.**

Många yrken är i Norden reglerade genom bestämmelser på branschnivå eller av myndigheterna. Eftersom regleringen och kraven avviker från varandra uppstår gränshinder som utgör hinder för arbetskraftens fria rörlighet i Norden. När denna fråga avgörs har moderniseringen av EU:s direktiv om yrkeskvalifikationer 2005/36/EG en nyckelroll. Dialogen mellan länderna på myndighets- och parlamentarikernivå i anknytning till implementeringen av direktivet är mycket viktig. Det är även ytterst viktigt att länderna håller varandra uppdaterade om de ändringar direktivet orsakar i den nationella lagstiftningen och praxisen.

Ansvar: Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden samt Nordiska rådets gränshindergrupp

- 2) Att utreda de gränshinder som nordiska kulturarbetare stöter på och besluta om fortsatta åtgärder.**

Många nordiska kulturarbetare jobbar som frilans över gränserna. I Nordiska ministerrådets gränshinderarbete har man fokuserat på problem mellan Sverige och Danmark i anknytning till beskattningen av kulturarbetare, men i övrigt har man mycket knapp information om de gränshinder som kulturarbetare stöter på. Under Finlands ordförandeskapsår utarbetas en utredning där omfattningen av gränshindren kulturarbetarna stöter på framgår och beslut om fortsatta åtgärder fattas.

Ansvar: Utskottet för kunskap och kultur i Norden

- 3) Att undanröja gränshindret för vuxenutbildning som gäller Finland.**

Ett gränshinder inom utbildningssektorn som man sökt en lösning på länge och som särskilt berör Finland är vuxenutbildningsstödet för gränsarbetare. För att erhålla vuxenutbildningsstöd måste personen tidigare ha varit fortlöpande pensionsförsäkrad i Finland under de senaste åtta åren. Nu har det gjorts ett medgivande som betyder att också arbetsår i andra länder räknas in i den stadgade perioden på åtta år. Som otillräckligt kan dock fortfarande anses att man i lösningen sannolikt kommer att begränsa vuxenstudierna till studier som genomförs i Finland. Eftersom den lösning som nu föreslås inte är en fullständig lösning kräver frågan fortfarande politiskt tryck. Finlands delegation i Nordiska rådet ber att den minister som ansvarar för frågan i Finland ska föra en dialog med delegationen om hur man kan undanröja detta hinder.

Ansvar: Finlands delegation i Nordiska rådet

- 4) Att uppmantra de nordiska regeringarna till att dela med sig av bästa praxis gällande undervisningsformer för barn och ungdomar i en sårbar ställning.**

Utbildning och kultur är viktiga redskap för integration. Under ordförandeskapsåret ska Nordiska rådet främja utvecklingen av utbildningsformer för barn och unga i en sårbar situation. På nordisk nivå kan man till exempel ordna en konferens, vars mål är att dela med sig av bästa praxis gällande undervisningsformer för barn och ungdomar i en sårbar ställning bl.a. minderåriga asylsökanden i de olika nordiska länderna. Detta mål (och t.ex. ordnandet av en konferens) hänger naturligt samman med det integrations-samarbetsprojekt som samlingsministrarna igångsatt och till detta kan man även sammankoppla utnyttjandet av digitaliseringen och nya inlärningsmiljöer samt frivillig- och kultursektorns möjligheter som redskap för integration.

**Ansvar: Utskottet för kunskap och kultur i Norden och
Utskottet för välfärd i Norden**

**5) Att få nordiska högskolor att utöka antalet
samnordiska program.**

Nordiska högskolor erbjuder redan idag samnordiska Nordic Master program. Från och med år 2007 har ca 25 dylika program genomförts och år 2016 har det fattats beslut om att göra det nordiska magisterprogrammet permanent. Nordic Master-programmet är en bra grund för nordiskt samarbete mellan högskolorna, men därtill behövs det ett Nordic Bachelor-program, d.v.s. ett nordiskt program för lägre högskoleutbildning. Under ordförandeskapsåret inleder Nordiska rådet en diskussion om att grunda ett nordiskt program för lägre högskoleutbildning.

**Ansvar: Utskottet för kunskap och kultur i Norden och
Finlands delegation i Nordiska rådet**

Den rena energins Norden

De nordiska länderna går i spetsen för utvecklingen av energimarknaden, miljövänlighet samt användningen av förnybar energi. Trots den starka utvecklingen har de nordiska länderna flera möjligheter att ytterligare utveckla sin energimarknad och produktionen av förnybar energi. På grund av det kalla klimatet och den energiintensiva industrin är en stabil energiproduktion ytterst viktig för alla nordiska länder. Särskilt i Finland och Sverige som är starka skogsbruksländer finns ett starkt band mellan skogsbruk och produktionen av bioenergi.

Målsättningen för det nordiska energisamarbetet är att garantera en stabil och tillförlitlig energiförsörjning, en hållbar tillväxt och välfärd samt att svara på klimat- och miljöutmaningarna. Genom samarbetet måste man även kunna marknadsföra energibranschens nordiska styrkor och modeller på en global nivå, särskilt inom EU.

Den samnordiska elmarknaden är en förebild i Europa. Betydelsen av det nordiska samarbetet kommer att öka särskilt med tanke på elmarknaden och leveranssäkerheten för el. Delvis påverkas detta av initiativen i såväl EU:s Energiunion som i den nya elmarknadsmodellen. Energiunionens tvärsnittliga regionenliga mål förutsätter bland annat en regional koordinering vid beredandet av de nationella planerna för energi- och klimatpolitiken. Målet för initiativet gällande den nya elmarknadsmodellen är att granska leveranssäkerheten för energi på en regional nivå. De nordiska länderna måste lyfta fram gemensamma synpunkter på hur den europeiska elmarknaden ska utvecklas.

Förutom förstärkningen av den nordiska elmarknaden behövs tätare överföringsförbindelser mellan Norden och de baltiska länderna samt inom länderna. Det finns fortfarande betydande flaskhalsar inom överföringsförbindelserna, bland annat mellan Finland och Sverige samt mellan Sverige och Norge. En tredje växelströmsförbindelse mellan norra Finland och Sverige är ett mycket viktigt tillskott till de nordiska elnätförbindelserna. Nätinvesteringarna är oundvikliga för att kunna upprätthålla en bra leveranssäkerhet, minska skillnaderna mellan prisområdena och öka integrationen av förnybar energi.

Jorma Ollila utarbetar nu en strategiutredning över hur man kan utveckla det energipolitiska samarbetet i Norden under de kommande 5–10 åren. Ollila har för avsikt att vara klar med utredningen i början av år 2017. Den energigrupp som Nordiska rådet utsåg år 2015 har bedömt behovet av nya energipolitiska samarbetsinitiativ. Energigruppen fokuserade i sitt arbete på energieffektivitet, såsom energieffektiviteten inom den energidominerade industrin och de nordiska ländernas marina sektor samt på en elektrifiering av trafiken. Enligt arbetsgruppens rapport finns det praktiska områden där man klart kan uppnå en stor nordisk nytta. Till exempel att skapa en gemensam elmarknad (inklusive en marknad för slutanvändare), förbättra energieffektiviteten, öka användningen av förnybara energikällor osv.

Uppföljningen av klimatavtalet i Paris är en viktig fråga. Miljö- och klimatministrarna i de nordiska länderna bekräftade att de förbinder sig till ett kraftigt genomförande av avtalet i Paris. Ministrarna igångsatte nya initiativ för att stödja uppföljningen av COP-21 samt gav ett offentligt uttalande vad gäller de nordiska ländernas stöd till en internationell miljöförvaltning. Det skulle vara nyttigt att även i framtiden i samband med

COP-möten ordna de nordiska ländernas gemensamma paviljong, Nordic Climate Solutions, som också uppskattades i Paris, och konceptet kunde även vidareutvecklas. De nordiska länderna kan vara ännu mer ambitiösa vad gäller utsläppsmålen. Nordiska rådet kunde på de internationella parlamentariska arenorna tala för målet på 1,5 grader (gällande klimatuppvärmningen).

Konkreta mål för ordförandeskapsåret:

- 1) Att utöva påtryckning på de nordiska regeringarna att förverkliga NordREGs rekommendationer för att nå de nordiska ländernas slutanvändarmarknad för el samt att ytterligare stärka samarbetet vid utvecklandet av partimarknaden för nordisk el.**
- 2) Att främja nordiskt samförstånd om betydelsen av bioenergens hållbarhetskriterier och förmedla budskapet till EU-nivå.**
- 3) Att agerar aktivt tillsammans för att främja målen för klimatavtalet i Paris.**

Bakgrundsinformation:

- 1) Att utöva påtryckning på nordiska regeringarna att förverkliga NordREGs rekommendationer för att nå de nordiska ländernas slutanvändarmarknad för el samt att ytterligare stärka samarbetet vid utvecklandet av partimarknaden för nordisk el.**

Det fördjupade nordiska energisamarbetet bygger på långvariga, positiva erfarenheter. De är ett tydligt bevis på märkbar nordisk nytta. De nordiska länderna samarbetar för att harmonisera den nordiska elmarknaden, bland annat utifrån rekommendationerna av NordREG, samarbetsorganisationen för ländernas energimarknadsmyndigheter. Det är möjligt och önskvärt att stärka samarbetet ytterligare. Utvecklandet av en slutanvändarmarknad för nordisk el och utvecklandet av partimarknaden för el är viktiga mål för konsumenterna och näringslivet i de nordiska länderna. Man har redan länge strävat efter en gemensam marknad, men vid skapandet av en slutanvändarmarknad har integrationen inte utvecklats enligt förväntningarna. Lagar och bestämmelser måste göras enhetliga för att man ska kunna undanröja hindren för de företag som idkar elhandel på den nordiska marknaden. Man bör fästa uppmärksamhet vid att göra processen snabbare.

Förutom att stärka den nordiska elmarknaden behöver vi tätare överföringsförbindelser mellan Norden och de baltiska länderna samt inom länderna. Nätinvesteringarna är oundvikliga för att kunna upprätthålla en bra leveranssäkerhet, för att minska skillnaderna mellan prisområdena och för att öka integrationen av förnybar energi.

Ansvar: Utskottet för ett hållbart Norden och Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden

2) Att främja nordiskt samförstånd om betydelsen av bioenergens hållbarhetskriterier och förmedlar budskapet till EU-nivå.

De nordiska länderna bör tillsammans påverka att man inom EU tar i bruk enhetliga och bindande hållbarhetskriterier som rör alla former av bioenergi och som riktar sig mot bioenergens ursprung. Detta ökar förutsebarheten och hjälper företagen att allokera resurserna ändamålsenligt och lönsamt på lång sikt.

Ansvar: Utskottet för ett hållbart Norden

3) Att agera aktivt tillsammans för att främja målen för klimatavtalet i Paris.

Man måste säkerställa en stark nordisk insats vid FN:s följande klimatförhandlingar, bland annat via de nordiska ländernas gemensamma paviljong, Nordic Climate Solutions. De nordiska länderna är föregångare vad gäller att nå utsläppsmålen och kan ta en ännu aktivare roll vid kommande klimatförhandlingar. De nordiska länderna har möjlighet att profilera sig som föregångare inom ren energiindustri.

Ansvar: Utskottet för ett hållbart Norden

Det nätverkande Norden

Genom att förbättra trafiknätet och infrastrukturen i de nordligaste områdena i Norden, genom att integrera och stärka samarbetet kan man skapa ny tillväxtpotential, förbättra turismens förutsättningar och höja försörjningsberedskapen. De nordiska länderna bör aktivt tillsammans föra trafik- och infrastrukturensamarbetet vidare tillsammans med olika aktörer i Norden. Vad gäller turismen bör man diskutera hur de nordiska länderna skulle kunna fungera som ett enhetligt resmål samt satsa på en gemensam turismfrämjande verksamhet och samarbete, utan att glömma hållbarhets- och miljöaspekterna.

Tyngdpunktsområden som rör mobilitet gäller särskilt trafiken och arbetsmarknaden. Hur kan de nordiska länderna tillsammans förbättra de gränsöverskridande trafikförbindelserna och hur kan man underlätta mobiliteten på arbetsmarknaden? Goda trafikförbindelser gynnar dessutom turismen.

Gränshinderarbetet är ett av de viktigaste nordiska samsamarbetsområdena för att främja arbetskraftens rörlighet och sysselsättning i Norden. Finlands ordförandeskap i Nordiska ministerrådet har prioriterat gränshinderfrågor och arrangerar i december 2016 i ett ministermöte i Torneå med fokus på gränshinder. I mötet deltar även representanter för de nordiska arbetsmarknadsparterna och näringslivet. Nordiska rådet följer noga gränshinderarbetet och uppmanar de nordiska regeringarna och ministerrådet att implementera de beslut som fattats om gränshinder. I Nordiska rådet verkar en separat gränshindergrupp med uppgift att undanröja gränshinder och den koordinerar rådets gränshinderarbete.

Ett effektivt gränshinderarbete förutsätter en effektiv organisation. I Finland har Pohjola Nordens rådgivningskommitté specialiserat sig på nordiskt gränshinderarbete. Kommittén består av representanter för olika förvaltningsgrenar och ministerier samt av rådgivningstjänster. Rådgivningskommittén fungerar som nationella förberedningsmöten inför gränshinderrådets möten. De positiva erfarenheter man har fått av rådgivningskommitténs arbete kunde fungera som exempel för organiseringen av gränshinderarbetet även i andra nordiska länder.

Nordiska rådet kommer under år 2017 att intensivt följa arbetet i de nordiska regeringarna och i ministerrådet, för att förverkliga de förslag som nämns i Poul Nielsens arbetsmarknadsrapport vad gäller framtidens nordiska samarbete inom arbetslivet. Under ordförandeskapsåret strävar Finland särskilt efter att bidra till genomförandet av rapportens första förslag som gäller gränshinder.

Det arktiska området har varit mål för ett allt större intresse, såväl i Norden som globalt. De snabba ändringarna i området utmanar dem som bor i området samt ländernas regeringar att svara på nya miljö-, ekonomiska och politiska frågor, som till råga på allt hänger samman. De nordiska länderna representerar tillsammans ett arktiskt område som skiljer sig från de arktiska områdena i Nordamerika och i Ryssland. Området är utvecklat, infrastrukturen fungerar – särskilt i proportion till antalet invånare – och den ekonomiska aktiviteten är på en hög nivå.

Det arktiska området och det arktiska samarbetet är viktigt för de nordiska länderna av många olika orsaker och fler av ordförandeskapsländerna under de senaste åren har lyft fram detta tema i sina egna program. Det

arktiska samarbetet sköts i Arktiska rådet, i vilket alla nordiska länder ingår. Man bör på allvar föra en diskussion om mervärdet av det nordiska samarbetet i den här frågan, bland annat om att öka informationsutbytet mellan Nordiska rådets parlamentariker och de arktiska parlamentarikerna.

De nordiska länderna kan fungera som föregångare vad gäller att utveckla och administrera det arktiska området. En gemensam nordisk vision kunde även erbjuda Arktiska rådet verktyg för att utveckla området. Tydliga, avgränsade och konkreta mål som delas av alla länder skulle i sig främja även Finlands mål för den nationella arktiska politiken, Arktis som ett fredsområde.

De nordiska länderna har en gällande arktisk strategi (Det Arktiska samarbetsprogrammet 2015–2017) som kommer att förnyas år 2017. Vid utarbetandet av den nya strategin bör Nordiska rådet att vara aktivt och kraftigt påverka innehållet i den nya strategin och dess förverkligande.

Finland fungerar år 2017 som ordförandeskapsland för såväl Nordiska rådet som för Arktiska rådet. Finland innehar ordförandeskapet i regeringssidans arktiska samarbete under de kommande två åren (2017–2018). Under denna period förverkligas det finska arktiska ordförandeskapsprogrammet. EU:s arktiska meddelande offentliggjordes i april 2016 och därmed kan Norden aktivt påverka EU.

Konkreta mål för ordförandeskapsåret:

- 1) Att arbeta för att utveckla infrastruktur och trafikförbindelser som för med sig ny tillväxt och försörjningsberedskap till de nordliga områdena.**
- 2) Att arrangera en rundabordsdiskussion med de nordiska ministrar som ansvarar för trafik- och infrastruktur.**
- 3) Att snabbare undanröja gränshinder genom att uppmana de nordiska regeringarna och ministerrådet att implementera de beslut som fattats om gränshinder och genom att informera om rådgivningskommitténs arbete.**
- 4) Att uppmuntra de nordiska regeringarna och ministerrådet att förverkliga det första förslaget i Poul Nielsons arbetsmarknadsutredning som gäller gränshinder.**
- 5) Att ordna ett gemensamt seminarium med de nordiska parlamentens arktiska delegationer med temat ”Nordiskt samarbete i arktiska frågor”.**

Bakgrundsinformation:

- 1) Att arbeta för att utveckla infrastruktur och trafikförbindelser som för med sig ny tillväxt och försörjningsberedskap till de nordliga områdena.**

I den av Paavo Lipponen utarbetade arktiska rapporten (Nordliga visioner, 2015) rekommenderas att flygförbindelser, järnvägar, landsvägar och vägar för informationsteknik ska öppnas till det nordliga området. Dessutom måste de vara trygga och betjäna såväl affärsverksamhet som samhället på

ett mer omfattande sätt. I rapporten Tillväxt från norr av Statsrådets kansli (1/2015) betonas betydelsen av rörligheten för yrkeskunnig arbetskraft och gränsöverskridande affärsverksamhet för att främja den ekonomiska utvecklingen i områdena.

Att bygga en transportinfrastruktur i det nordliga området kräver såväl finansiering av de nordiska länderna, samarbete på EU-nivå och medfinansiering av såväl finansinstitut som av EU:s fonder. För att främja genomförandet av konkreta projekt kunde Nordiska rådet delta till exempel i analys och uppdatering av den redan befintliga trafikplanen för Barents området. Även ett närmare samarbete med Europaparlamentet och genom att utöka det nordiska samarbetet inom EU skulle skapa ett mervärde för nätverkan- det i de nordliga områdena.

Ansvar: Finlands delegation i Nordiska rådet och Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden samt Nordiska rådets gränshindergrupp

2) Att arrangera en rundabordsdiskussion med de nordiska ministrar som ansvarar för trafik- och infrastruktur.

Det är ytterst viktigt att ordna rundabordsdiskussion mellan Nordiska rådet och de nordiska trafik- och infrastrukturministrarna för att de ovan nämnda målen ska förverkligas.

Ansvar: Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden

3) Att snabbare undanröja gränshinder genom att uppmana de nordiska regeringarna och ministerrådet att implementera de beslut som fattats om gränshinder och genom att informera om rådgivningskommitténs arbete.

Medborgarnas, arbetskraftens och informationens fria rörlighet är tillsammans med ekonomisk tillväxt och ökad sysselsättning det viktigaste målet för det nordiska samarbetet. Det stöter dock fortlöpande på nya utmaningar och därför måste Finland under sitt år som ordförande fortsätta arbeta för att undanröja gränshindren och aktivt främja arbetskraftens rörlighet och sysselsättning. Finlands ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2016 arrangerar i december i ett ministermöte i Torneå med fokus på gränshinder. I mötet deltar även representanter för de nordiska arbetsmarknadsparterna och näringslivet. Nordiska rådet följer noga gränshinderarbetet och uppmanar de nordiska regeringarna och ministerrådet att implementera de beslut som fattats om gränshinder.

I Finland sköts informationsutbytet om gränshinderarbetet mellan ministerierna, Folkpensionsanstalten, Pensionskyddscentralen, Centret för internationell mobilitet och internationellt samarbete (CIMO), Utbildningsstyrelsen, Skatteförvaltningen och Befolkningsregistercentralen via Pohjola-Nordens rådgivningskommitté. Under ordförandeskapsåret strävar Finland efter att informera om rådgivningskommitténs organisation och tillvägagångssätt för att detta ska kunna fungera som ett exempel för de andra nordiska länderna på hur man kan organisera gränshinderarbetet.

Ansvar: Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden, Nordiska rådets gränshindergrupp och Finlands delegation i Nordiska rådet

4) Att uppmantra de nordiska regeringarna och ministerrådet att förverkliga det första förslaget i Poul Nielsons arbetsmarknadsutredning som gäller gränshinder.

Danmarks före detta minister och EU-kommissionären Poul Nielson har på uppdrag av Nordiska ministerrådet utarbetat en strategiutredning över det nordiska samarbetet inom arbetslivet. Utredningen innehåller initiativ som kunde stärka nordiska målsättningar: att stödja sysselsättningen, minska arbetslösheten, öka delaktigheten i arbetslivet samt en bra arbetsmiljö. Analysen innefattar även en granskning av de nordiska trepartsförhandlingarna. Nielson föreslår att gränshinderrådets arbete kompletteras genom att undersöka möjligheten till att för ett begränsat antal och separat utvalda personer hitta skräddarsydda lösningar mellan de etablerade systemen. En sådan undersökning måste genomföras som ett samnordiskt uppdrag med direkt stöd av regeringarna.

Ansvar: Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden samt Nordiska rådets gränshindergrupp

5) Att ordna ett gemensamt seminarium med de nordiska parlamentens arktiska delegationer med temat "Nordiskt samarbete i arktiska frågor".

Finland fungerar som ordförande i såväl Arktiska rådet som i Nordiska rådet år 2017. Det finns skäl att klarlägga synergier eller överlappningarna vad gäller Nordiska rådet och det arktiska parlamentariska samarbetet. På ett gemensamt seminarium förs diskussioner med de nordiska arktiska delegationerna och eventuellt de nordiska utrikesutskotten om temat "Nordiskt samarbete i arktiska frågor". Tillställningens syfte är att föra en diskussion om konkret nordiskt samarbete i arktiska frågor, bland annat ökat informationsutbyte.

Ansvar: Finlands delegation i Nordiska rådet och Nordiska rådets presidium

Genomförande av ordförandeskapsprogrammet

Ordförandeskapsprogrammet är ett målmedvetet program som ställer upp konkreta resultat för ordförandeskapsåret och som innehåller en ansvarsfördelning för de enskilda målsättningarna. År 2017 hålls ett inledande möte under ledning av Nordiska rådets president om programmets genomförande och i slutet av året utvärderas programmets resultat. Nordiska rådets utskott, inklusive utskottsordföranden och –sekreterare, och de nordiska partigrupperna genomför programmet tillsammans.

NORDISKA RÅDET

Nordiska rådet grundades 1952. Rådet har 87 valda medlemmar från Danmark, Finland, Island, Norge, Sverige, Färöarna, Grönland och Åland. Medlemmarna är indelade i ett presidium och fyra utskott. Ordförandeskapet alternerar mellan länderna. Den årliga ordinarie sessionen hålls i det land som har ordförandeskapet. Rådets beslut – rekommendationerna – sänds till Nordiska ministerrådet och regeringarna i de nordiska länderna, som beslutar hur de ska verkställas.

Presidiet

Övergripande politiska och administrativa frågor, budget, utrikes- och säkerhetspolitiska frågor (inklusive medborgarnas säkerhet, biståndspolitik, närområdespolitik och politik för det arktiska området). Fungerar som plenarförsamling mellan sessionerna. Leder rådets arbete och svarar för samordningen av arbetet i samråd med parlamenten och internationella organisationer.

Utskottet för kunskap och kultur i Norden

Forskning och utbildning, grundläggande utbildning, utbildning på andra stadiet, vuxenutbildning, fritt bildningsarbete, civilt samhälle, idrott, språk, film och medier, allmän och mångfaldig konst och kultur, barn- och ungdomskultur.

Utskottet för välfärd i Norden

Social- och hälsovårdspolitik, jämställdhet, medborgarrättigheter och demokrati, mänskliga rättigheter, kriminalitet, invandring och flyktingar, familjefrågor, barn och unga, narkotika, alkohol och missbruk, byggnads- och bostadspolitik.

Utskottet för ett hållbart Norden

Miljö- och naturskydd, friluftsliv, naturresurser, konsumenträttigheter, fiskeriförvaltning, jordbrukspolitik, livsmedel, atomsäkerhet, biologisk mångfald och hållbarhet.

Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden

Finanspolitik och ekonomisk politik, näringsliv, handel och industri, fri rörlighet och bekämpning av gränshinder, transport och transportsäkerhet, energi, arbetsmarknad och arbetsmiljö, regional- och strukturpolitik, kommunikation och IT.

Kontrollkommittén

Kontrollkommittén utövar den parlamentariska kontrollen över verksamhet som finansieras med gemensamma nordiska medel.

Valkommittén

Valkommittén förbereder val som ska förrättas i plenarförsamlingen.

Partigrupperna i Nordiska rådet

Sedan 1973 har rådets valda medlemmar kunnat bilda partigrupper. I en partigrupp måste det finnas minst fyra medlemmar som representerar minst två länder. Därför finns det också ett antal medlemmar som inte tillhör någon registrerad nordisk partigrupp. Det är presidiet som beslutar om reglerna för registrering av partigrupperna.

Det finns fem partigrupper i Nordiska rådet:

- Socialdemokratiska gruppen
- Mittengruppen
- Konservativa gruppen
- Vänstersocialistiska gröna gruppen
- Nordisk frihet

Nordisk nytta

är en central princip i det nordiska samarbetet. Utgångspunkterna är

-att de gemensamma lösningarna har väsentligt positivare verkan jämfört med att samma projekt skulle ha genomförts nationellt, "tillsammans är vi starkare än var och en var för sig"

-att få synlighet för och stärka den nordiska samhörigheten

-att förbättra nordiskt kunnande och konkurrenskraft

-att stärka de nordiska ländernas inflytande internationellt

Tillsammans

Together

YHDESSÄ

Tillsammans

YHDESSÄ

